

Západočeská univerzita v Plzni

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra výtvarné výchovy

Kulturní podmíněnost dětské interpretace umění
Bakalářská práce

Nikola Kalčíková

Vizuální kultura se zaměřením na vzdělání
léta studia (2009-2012)

Vedoucí práce: PaedDr. Rudolf Podlipský Ph.D.

Plzeň, 13. duben 2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 13. duben 2012

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu této práce, panu PaedDr. Rudolfu Podlipskému Ph.D, za jeho úžasnou trpělivost, toleranci, užitečné rady a připomínky a také za jeho pozitivní přístup k vedení.

OBSAH

OBSAH	6
1 ÚVOD.....	1
2 KULTURA A INTERPRETACE	2
2.1 INTERPRETACE UMĚNÍ.....	2
2.1.1 Interpretace umění v pedagogické praxi.....	2
2.1.2 Dětská interpretace umění	3
2.2 PŘEDPOKLAD KULTURNÍ PODMÍNĚNOSTI.....	3
2.3 ARTEFILETIKA A KONCEPTOVÁ ANALÝZA	4
2.3.1 Artefiletika.....	4
2.3.2 Konceptová analýza artefiletického díla.....	5
3 KULTURNÍ PODMÍNĚNOST DĚTSKÉ INTERPRETACE	7
3.1 PROJEKT VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	7
3.1.1 Plán výzkumu	7
3.1.2 Metodologie.....	9
3.2 REALIZACE, VÝSLEDKY A ANALÝZA	13
3.2.1 Rozhovory	13
3.2.1.1 Obraz číslo 1 - Žlutý Kristus	14
3.2.1.2 Obraz číslo 2 - La Cometa.....	23
3.2.1.3 Obraz číslo 3 - Déšť, pára a rychlost	32
3.2.1.4 Obraz číslo 4 - Turecká lázeň.....	38
3.2.1.5 Obraz číslo 5 - Abrazo Amoroso.....	46
3.2.2 Parafráze	56
4 ZÁVĚR	63
5 SEZNAM OBRÁZKŮ	66
6 SEZNAM LITERATURY	67
7 RESUMÉ.....	69
8 PŘÍLOHY	70

1 ÚVOD

Má bakalářská práce je zaměřena na kulturní podmíněnost dětské interpretace umění. Toto téma jsem si zvolila proto, že jsem strávila skoro dva roky ve Francii, kde jsem pracovala jako chůva se dvěma dětmi ve věku čtyři až osm let. Za tyto necelé dva roky, jsem si všimla jistých rozdílů ve výchově a přijímání umění, oproti dětem českým.

Ve Francii jsou i takto malé děti vedeny již od malička k mnohem bohatšímu kulturnímu životu. Navštěvují galerie, muzea, chodí na premiéry divadelních představení a všeobecně se zapojují do kulturního života podobně jako dospělí.

I v Čechách jsem měla možnost strávit jako pomocná učitelka několik měsíců v prostředí stejně starých dětí. Žádné z těchto dětí ovšem nikdy dříve nenavštívilo žádnou podobnou kulturní akci, ovšem oproti dětem francouzským, měly mnohem širší znalosti z oblasti přírody.

Rozhodla jsem se tedy, že se pokusím dokázat svou teorii, že dětské interpretace umění, se budou v těchto dvou zemích výrazně lišit.

Připravila jsem si tedy soubor pěti obrazů od známých umělců Gauguina, Goyi, Turnera, Ingrese a Kahlo a budu je předkládat francouzským a následně českým dětem ve věku od devíti do čtrnácti let a nechám je tato díla interpretovat. Následně jim předložím jeden z těchto pěti obrazů a nechám je na toto umělecké dílo vytvořit parafrázi (jednu z forem expresivní interpretace).

Tímto způsobem bych se měla dobrat k tomu, jak si děti z různých kultur vysvětlují daná umělecká díla. Jak k nim přistupují, jak na ně působí a především, jak tato díla odlišné kultury interpretují.

Informace o nahlížení dětí na umělecká díla, budu zjišťovat pomocí řízeného rozhovoru, ze kterého vyberu nejdůležitější myšlenky dotazovaných respondentů, a ty pak následně porovnáám mezi jednotlivými dětmi nejprve ve francouzské skupině a následně v české skupině za pomoci konceptové analýzy. Stejný postup provedu také při posuzování hotových parafrází.

Na základě těchto poznatků bych pak mohla dojít k potvrzení/vyvrácení svých předpokladů.

2 KULTURA A INTERPRETACE

„Interpretování je podmínkou existence umění stejně jako světlo podmínkou existence vidění – vždyť pouze prostřednictvím interpretace se „věc“ stává uměleckým dílem.“¹

V každé kultuře se setkáváme s odlišným způsobem interpretace, které závisí na chápání daného obsahu díla, na jeho výrazech i významech.

2.1 INTERPRETACE UMĚNÍ

„Každá interpretace je založena na předpokladu, že výtvarné dílo není pouze „sebou samým“ (tj. izolovanou věcí bez dalšího vztahu k našim ideám), ale že něco znamená, že skrývá nějaké obsahy, které mohou být na první pohled nepřístupné, ale lze je objevovat a vyložit.“

Pakliže interpretujeme umělecké dílo do přirozeného jazyka, odpovídáme tedy na otázky, které mohou vést k odpovědím docela jednoduchým, nebo naopak nesmírně složitým. Ptáme se: co to je (co to znamená)? jak je to uspořádáno? k čemu to patří? jak to vzniklo? komu to prospívá? atd. Díky tomu, že dílo interpretujeme, stává se tedy srozumitelným a může tak být předmětem diskuze, argumentace.²

2.1.1 INTERPRETACE UMĚNÍ V PEDAGOGICKÉ PRAXI

„Umělecké dílo jako by člověka zasadilo do svého světa prostřednictvím uměleckého zážitku. Jestliže o tomto zážitku pak vypovídáme, popisujeme jej a v různých širokých kontextech vysvětlujeme jeho příčiny, jedná se o interpretaci díla. „³

Interpretace umění v pedagogické praxi využívá tří nejznámějších forem vedení dětí k vědomé interpretaci.

¹SLAVÍK, J., ŠKALOUDOVÁ, B. *Co dělám, když interpretuji?* Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Pedagogická fakulta – Katedra výtvarné kultury

²SLAVÍK, J. *Umění zážitku a zážitek umění I.* Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2001. s. 247. ISBN 80-7290-066-8.

³SLAVÍK, J. *Umění zážitku a zážitek umění I.* Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2001. s. 248. ISBN 80-7290-066-8.

Interpretuji tak, jak mě vede lektor... / esencialistická interpretace

Vychází z úvahy, že principem jakéhokoliv porozumění, je rozlišení „lepšího“ a „horšího“ porozumění.

Interpretuji dílo, ze své osobní zkušenosti ... / konstruktivistická interpretace

„Konstruktivistická interpretace vychází z předpokladu, že každý výklad je v prvním kroku individuálním autorským činem, který je sice podnícen uměleckým dílem, ale je závislý na předcházející zkušenosti (prekonceptech) diváka.“⁴

Interpretuji a porovnávám různé kontexty výpovědí.../ autonomně-kritická interpretace

V tomto pojetí interpretace je stejně jako v konstruktivistickém přístupu kladen důraz na autonomii osobního výkladu, ale k tomu je zaměřeno nejenom na porovnávání individuálních hledisek, ale obrací se k hlubšímu chápání a souvislostem výkladu uměleckého díla.⁵

2.1.2 DĚTSKÁ INTERPRETACE UMĚNÍ

Interpretování uměleckých děl u dětí rozvíjí jejich interpretační citlivost. Ta se netýká pouze samotného umění, ale vlastně všeho, s čím se děti v životě setkávají.

Při tomto šetření vycházím především z konstruktivistické interpretace, která tedy (jak bylo zmíněno výše) vychází z předpokladu, že každý výklad umělecké díla je závislý na předcházející zkušenosti (prekonceptech) diváka. V praxi jde tedy nejprve o to, aby děti měly dost příležitostí vyložit své intuitivní (ve zkušenosti založené) chápání uměleckého díla.⁶

2.2 PŘEDPOKLAD KULTURNÍ PODMÍNĚNOSTI

Člověk rozehrává s uměleckým dílem (věcí) jakousi výrazovou hru, do které vstupuje již se svými osobními prekoncepty, ale také s určitými kulturními předpoklady. Každá kultura (evropská, africká, apod.) chápe, nebo si vysvětluje umělecké dílo svým

⁴ SLAVÍK, J., ŠKALOUDOVÁ, B. *Co dělám, když interpretuji?* Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Pedagogická fakulta – Katedra výtvarné kultury

⁵ tamtéž

⁶ tamtéž

vlastním způsobem, jaký je pro danou kulturu charakteristický. Jinak si dílo bude vysvětlovat malý egyptský chlapeček a jinak zase malá česká holčička. Uvedu názorný příklad. Jak si asi bude malý egyptský chlapeček vysvětlovat řekněme obrázek „sluníčka“? Pravděpodobně jej bude chápat nejen jako přírodní jev, ale také jako symbol nějaké vyšší moci, Boha Ra, protože tak se Slunce v jeho kultuře interpretuje/interpretovalo. Zatímco česká holčička pravděpodobně bude na „sluníčko“ pohlížet jako na něco úplně jednoduchého (svítí, hřeje, vyvolává příjemnou náladu), s čím se setkává dnes a denně.

2.3 ARTEFILETIKA A KONCEPTOVÁ ANALÝZA

Artefiletika je výchovné pojetí, které vzniká se snahou o těsnější přiblížení výchovy k osobnímu prožitku a životním zkušenostem žáka (dítěte).⁷

Zároveň vychází z toho, že dílo (věc) není samo o sobě dílem, pokud s ním nevstoupí do aktivního vztahu člověk, který ho jako dílo vnímá. Z toho také plyne, že dílo – věc, má-li být dílem umění, nachází pro člověka smysl až teprve ve chvílích, kdy se pro něj stává podmětem výrazové hry, pomocí které se z lidí stávají tvůrci, či spolutvůrci uměleckého díla.⁸

Klíčovým momentem artefiletického díla je žákovský (dětský) pohyb, mezi osobními prekoncepty a k nim vztaženými koncepty, což se stává hlavním východiskem pro hodnotící - konceptovou analýzu.⁹

2.3.1 ARTEFILETIKA

„Název „artefiletika“ je složen ze dvou částí. První část názvu odkazuje k umění (především výtvarnému) a také k arteterapii- z latinského ars, artis=umění. Druhá část pojmenování je inspirovaná myšlenkou pedagoga H. Broudyho (1976) o filetickém

⁷ SLAVÍK, J. *Umění zážitku a zážitek umění I.* Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2001. s. 12, 13. ISBN 80-7290-066-8.

⁸ CHVATÍK, K. *Strukturální estetika.* Praha : Victoria Publishing, 1994. s. 44 v <http://www.artefiletika.cz/modules/articles/article.php?id=9>, vyhledáno 13. 4. 2012

⁹ SLAVÍK, J., WAWROSZ, P. *Umění zážitku a zážitek umění II.* Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2001. s. 254. ISBN 80-7290-130-3.

*přístupu ve výchově, v němž intelektový rozvoj je úzce spjatý s rozvojem emočním a sociálním.*¹⁰

2.3.2 KONCEPTOVÁ ANALÝZA ARTEFILETICKÉHO DÍLA

K mému výzkumnému šetření jsem si zvolila metodu konceptové analýzy. *„Konceptová analýza artefiletického díla je reflektivní odborný proces, který ústí do zdůvodněných soudů o díle a v němž se na podkladě myšlenkového obrazu díla analyzují výchovné souvislosti mezi (1) reálným průběhem díla, (2) dobrým tvarem díla, (3) uměleckými koncepty, (4) žákovskými prekoncepty vyjádřenými uměleckou aktivitou (vnímáním a/nebo tvorbou) a její reflexí uvnitř díla. Nástrojem konceptové analýzy je popis a rozbor struktury díla s ohledem na dynamiku jeho vývoje a jeho kulturní kontext.*¹¹

- KONCEPT

Jedním z nejdůležitějších prvků celé této analýzy je koncept. *“ To je potenciálně společné a všemi aktéry předpokládané zážitkové a interpretační pole určitého výrazu (výrazové konstrukce), na jehož základě se lidé mohou navzájem duševně setkávat a v dialogu si rozumět prostřednictvím svých prekonceptů, k danému konceptu vztažených, a v závislosti na své sociální, kulturní a tělesné (zejména smyslové) vybavenosti.*¹²

O konceptu můžeme mluvit různými druhy výrazů, které v různé situaci mají i různou výrazovou hodnotu.

¹⁰ SLAVÍK, J. *Umění zážitku a zážitek umění I.* Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2001. s. 12. ISBN 80-7290-066-8.

¹¹ SLAVÍK, J., WAWROSZ, P. *Umění zážitku a zážitek umění II.* Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2001. s. 254-264. ISBN 80-7290-130-3.

¹² SLAVÍK, J., WAWROSZ, P. *Umění zážitku a zážitek umění II.* Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2001. s. 146-180, 152. ISBN 80-7290-130-3.

- KONCEPTY UMĚLECKÉ

Ve své práci budu také pracovat s uměleckými koncepty. *„To jsou koncepty, které lidé prožívají a/nebo vyjadřují v před-uměleckém nebo uměleckém (výtvarném, hudebním, tanečním aj.) zážitku a při jeho reflexi je tematizují.“*¹³

- PREKONCEPT

*„Prekoncept je individuálně osobitá a v posledku sdělitelná jednotka duševní reality, kterou lze vyjadřovat různými druhy výrazu a pojmenovat ji nebo vysvětlovat. Lze vyjadřovat i vzpomínky na jedinečné zážitky, které nějak s prekonceptem souvisejí a dodávají mu osobitost.“*¹⁴

Je to tedy jakási jedinečnost, s níž každý člověk pojímá různé obsahy lidského bytí.¹⁵

*Žák se poznatkově opírá o soustavu svých prekonceptů, z nichž čerpá porozumění pro všechno, s čím se v životě setkává. Obsah těchto prekonceptů se dá interpretovat z jeho různých výrazových projevů, slovních i mimoslovních.*¹⁶

Mým úkolem v této práci tedy bude interpretovat obsahy jednotlivých dětských prekonceptů, které se vztahují ke konceptům uměleckých děl.

Na základě konceptové analýzy, kde porovnáám shody či rozdíly v prekonceptech dětí francouzských a českých, mohu dojít k dílčím závěrům.

¹³ SLAVÍK, J., WAWROSZ, P. *Umění zážitku a zážitek umění II*. Praha: Univerzita Karlova v Praze-Pedagogická fakulta, 2001. s. 155-180, 158. ISBN 80-7290-130-3.

¹⁴ SLAVÍK, J., WAWROSZ, P. *Umění zážitku a zážitek umění II*. Praha: Univerzita Karlova v Praze-Pedagogická fakulta, 2001. s. 144-147, 145, 149, 152-155, 157, 159, 172. ISBN 80-7290-130-3.

¹⁵ *Artefiletika. cz* [online]. c 2012 <<http://www.artefiletika.cz/modules/articles/article.php?id=9>>, vyhledáno 13. 4. 2012

¹⁶ *Artefiletika. cz* [online]. c 2012 <<http://www.artefiletika.cz/modules/articles/article.php?id=9>>, vyhledáno 13. 4. 2012

3 KULTURNÍ PODMÍNĚNOST DĚTSKÉ INTERPRETACE

Přístupy a výklady uměleckých děl se tedy liší v závislosti na lidských osobních zkušenostech a také na jejich kulturní podmíněnosti (přístupy a výklady uměleckých děl se liší řadou dalších dílčích faktorů, ale v této práci se zaměřím jen na ty podstatné pro tento výzkum). Postavím proti sobě kulturu francouzskou a českou a budu se snažit postihnout, do jaké míry se tyto dvě kultury mezi sebou liší v interpretaci uměleckých děl.

3.1 PROJEKT VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V této práci chci zjistit, zdali se dětské prekoncepty vztažené ke konceptům z vybraných uměleckých děl liší následkem jiné kulturní podmíněnosti. Mým záměrem je zjistit, jakým způsobem jsou tyto děti schopné uvažovat o uměleckém díle, jakým způsobem chápou jeho obsah a význam jednotlivých výrazů a také do jaké míry jsou schopné tato jejich tvrzení prezentovat, vykládat, interpretovat.

Zároveň vycházím ze své vlastní zkušenosti s francouzskými i českými dětmi a tak se domnívám, že Francouzi budou schopni více se zaměřit na estetické provedení díla. Předpokládám, že také rozpoznají více důležitých konceptů daného díla a jejich prezentace daných uměleckých děl bude obsáhlejší, než u dětí českých. Také se domnívám, že znalost francouzských dětí o náboženství, bude rozsáhlejší než znalosti Čechů.

U Čechů bude podle mého patrnější větší provázanost s přírodou, strohost v projevu a schopnost vystihnout podstatné.

3.1.1 PLÁN VÝZKUMU

Abych na tyto své domněnky mohla najít odpověď, zvolila jsem pro tento účel metody konceptové analýzy. Vycházím tedy nejen z toho, že ve vybraných uměleckých dílech já sama pojmenuji hlavní koncepty jednotlivých děl, ale zároveň tyto své koncepty porovnám, nebo popřípadě doplním o koncepty známých teoretiků umění z odborné literatury.

Připravila jsem jednoduchou strukturu, kde svými slovy vysvětluji některé z pojmů a kde zároveň popisuji, jak by mělo toto šetření vypadat.

- **výrazová hra** - Tím, že dítěti předložím umělecké dílo a on ho vnímá, reaguje na něj, rozehrává s ním výrazovou hru.
- **umělecký zážitek** - Na základě výrazové hry s uměleckým dílem, dítě získává umělecký zážitek.
- **reflektivní dialog** - Tento zážitek z díla interpretuje v dialogu, který s ním navazují.
- **umělecký prekoncept** - Každé dítě má jiné prekoncepty, které se vztahují k uměleckému konceptu. Obsah svých prekonceptů děti interpretují pomocí slovních výrazů v dialogu, nebo pak expresivní interpretací (parafrází).
- **umělecký koncept** – Umělecký koncept je potenciálně společné pole určitého výrazu, ke kterému se děti vztahují svými prekoncepty.¹⁷

Zkráceně tedy vysvětlím, co je mým záměrem. Předložím dětem pět vybraných uměleckých děl. Nechám je s dílem navázat výrazovou hru a v následném rozhovoru se jich ptám, na zdánlivě jednoduché otázky, které jsou ovšem formulované tak, aby se dotkly uměleckých konceptů díla. Děti interpretují obsah tohoto díla pomocí konstruktivistického pojetí tedy tak, jak mu rozumí. To, jak si ho vysvětlují, je to, co je u každého člověka odlišné = prekoncept.

Na základě této analýzy, pak budu schopna porovnat dětské prekoncepty. Do jaké míry se liší, podobají, slučují, či neslučují s hlavními koncepty uměleckých děl. Porovnáám jejich tvrzení (prekoncepty) nejen mezi jednotlivými dětmi ve stejné skupině, ale především v obou skupinách navzájem. Tím bych mohla docílit svého tvrzení, že kulturní podmíněnost mezi dětmi z Francie a Čech je opravdu odlišná i přes narůstající možnosti poznávání jiných kultur.

¹⁷ *Artefiletika.cz* [online]. c 2012, <<http://www.artefiletika.cz/modules/articles/article.php?id=16>> ,
vyhledáno 14. 4. 2012

3.1.2 METODOLOGIE

K tomu, abych mohla tento výzkum uskutečnit, je třeba pracovat s konkrétními subjekty a objekty, pomocí nichž lze dojít k závěrům. Výraz „subjekt“ v tomto případě používám jako souhrnné označení respondentů a „objekt“ pak k označení uměleckých děl.

3.1.2.1 VÝBĚR RESPONDENTŮ

Vybírala jsem respondenty ve Francii i v Česku ve věku od devíti do čtrnácti let. Dopředu jsem tedy musela zvážit, jaké možnosti mám při výběru dětí právě ve Francii, jelikož tam ten výběr byl značně omezený mými známými. Abych docílila stejné věkové kategorie jak u francouzských, tak u českých dětí, nejprve jsem musela odcestovat do Francie, kde jsem až na místě s pomocí dětí, o které jsem se skoro dva roky starala, dala dohromady pět mladých účastníků výzkumu. Na základě těchto respondentů, jsem pak i v Česku mohla sestavit skupinu pěti dětí stejného věku i pohlaví, což bylo nezbytnou podmínkou tohoto výzkumu. Jedině tak jsem mohla docílit potřebné validity výzkumu.

3.1.2.2 VÝBĚR UMĚLECKÝCH DĚL

Za dobu strávenou ve Francii jsem si všimla jistých odlišností ve stylu vzdělávání, v životním stylu i ve výchově, oproti dětem českým. Francouzi jsou již od malička vedeni k velmi bohatému kulturnímu životu. Navštěvují galerie, vernisáže, muzea a hudební představení, již ve velmi útlém věku. Vyrůstají v prostředí, kde víra a náboženství hraje roli nejen v jejich vlastních rodinách, ale i ve škole a jiných kulturních zařízeních.

Záměrně jsem volila díla, která svým obsahem mají vždy o něco blíže k jedné ze skupin. Chtěla jsem tak, aby všichni respondenti měli možnost projevit prostřednictvím těchto obrazů svou kulturní zaměřenost a tím i odlišné interpretace.

Na základě mých poznatků o francouzském životním stylu jsem se rozhodla do výběru uměleckých děl zahrnout i ta díla, kde se objevuje náboženský podtext (viz. obr. 1), nebo ta díla, kde bych mohla dát vyniknout francouzskému stylu uvažování. To znamená dílo, které bude mírně abstrahováno a u kterého tak mám možnost sledovat, do jaké míry dokážou děti z obrazu vybrat to podstatné a pojmenovat to (viz. obr. 3).

Oproti francouzským dětem, se české děti vyznačují větší sounáležitostí s přírodou. Je pravda, že jsem se v Česku nesešla s takhle mladými dětmi, které by navštěvovaly

galerie, muzea a podobně, ale zato jsem poznala značnou řadu dětí, které chodí do lesa, k rybníkům, jezdí za prarodiči na venkov. Většina z nich rozlišuje jednotlivé rostliny, zvířata. Dokážou poznat, zdali je zvíře domácí, či divoké, jestli je rostlina jedovatá, nebo léčivá. O takové znalosti jsou Francouzi ochuzeni. Není jim přikládán tak velký význam, jako například v naší kultuře. Fakt, že Češi mají k přírodě již od malička takový vztah, ovlivnil můj výběr dalšího uměleckého díla (viz. obr. 2).

I přes to, že děti všeobecně reagují velmi různorodě na nahá těla, řekla bych, že výpovědi ke zvolenému obrazu (viz.obr.4), budou o něco jednodušší, než u ostatních děl. Nemůžu přesně usuzovat, jaké nastanou rozdíly mezi Francouzy s Čechy, ovšem nebojím se tvrdit, že odpovědi budou strohé. Je také možné, že se na tomto díle více projeví rozdíly mezi chlapci a dívkami a možná i tři roky, které jsou mezi nejmladším a nejstarším účastníkem výzkumu.

Poslední umělecké dílo (viz.obr.5) je zvolené z toho důvodu, že já sama s ním mám bohaté zkušenosti. Na jednom z předmětů, jsme ho rozebírali celý jeden semestr, takže můžu při hodnocení, či při vyhledávání hlavních konceptů, vycházet ze svých vlastních znalostí o tomto díle.

Dětem byl vybrán také proto, že se na něm objevují všechny hlavní prvky, které jsem ve výběru děl chtěla zohlednit. Je zde zobrazeno mystično, nebo chceme-li Bůh, objevuje se zde symbol Matky přírody, rodiny, lásky, domova. Nalezneme zde motivy fauny i flóry. Různé části obrazu jsou koncipovány jako protiklady ve vzájemné koexistenci, nalezneme zde i hierarchicky uspořádaný systém a celé to doplňuje velmi výrazná barevnost.

3.1.2.3 METODY ZÍSKÁVÁNÍ DAT

Vzhledem k tomu, že v rámci kvalitativního výzkumu je hlavním prostředkem pro získávání dat sám výzkumník, měla bych popsat sebe sama a zároveň charakterizovat svůj vztah k oblasti výzkumu.

Strávila jsem skoro dva roky ve Francii, kdy byl můj hlavní úkol starat se o dvě děti ve věku čtyři až osm let. Když s nimi člověk stráví čtyřicet hodin denně, začne objevovat celou řadu velmi podstatných poznatků. Sama jsem s nimi navštěvovala galerie,

muzea a další kulturní akce a obdivovala jejich přístup k umění, jako takovému. Měly velké znalosti o skladatelích vážné hudby, znaly obrazy těch nejznámějších umělců. Zato neznaly ty nejbanálnější věci, které jsou pro Čechy více než srozumitelné. Nerozlišovaly jednotlivá zvířata, neznaly houbaření, praktické věci pro ně byly cizí.

Začala jsem se tedy hlouběji zajímat o to, zdali jsou francouzské děti takové všeobecně a nebo, jestli nemám takový dojem jen na základě zkušeností s těmi co znám. Došla jsem k závěru, že jsou všichni vedeni již od malička ke stejně pestrému kulturnímu životu, jako děti, o které jsem se starala.

3.1.2.4 PROCEDURY SBĚRU DAT, ČASOVÝ PLÁN

Všichni respondenti děti byli nejprve seznámeni s výzkumem, jak bude probíhat a co bude mít za cíl. Také byli obeznámeni s časem, který byl na rozhovor i následnou parafrázi určen. Žádné z dětí nemělo s půl hodinou na rozhovor a další půl hodinou na parafrázi problém.

U každého ze zvolených dětí jsem používala stejnou techniku získávání dat. Rozhovor probíhal v uzavřené místnosti. Na počítači i v papírové formě, mělo dítě připraveno jednotlivá díla a mohlo si tak zvolit, jaké prohlížení mu vyhovuje lépe. Na stole, nebo poblíž jejich osoby ležel diktafon, na který byl celý rozhovor nahráván. Všichni respondenti souhlasili s použitím těchto nahraných dat a také se zveřejněním fotografií jednotlivých parafrází.

Nejdůležitější otázky rozhovoru byly předem připravené, ale místy byly pak ještě doplněny o několik otázek sondážních, pomocí nichž jsem získávala doplňující informace.

Všechny zaznamenané rozhovory, byly následně přepsány do počítače. Rozhovory s francouzskými dětmi jsem rovnou překládala do českého jazyka. Úroveň mé znalosti tohoto jazyka je na úrovni B1. Mám z něho maturitní zkoušku a také jsem úspěšně absolvovala zkoušku z francouzského jazyka na univerzitě.

Na následnou parafrázi obrazu Fridy Kahlo, mělo každé dítě na výběr z několika druhů materiálu. Tužky, pastelky, tempery, štětce, nůžky, lepidlo, barevné papíry, zelený kreповý papír, kusy barevných látek, bavlnky, časopisy, fixy a gumu. Tento materiál

zůstával pro všechny děti stejný po celou dobu výzkumu. Svou parafrázi tvořily na čtvrtku formátu A4.

3.1.2.5 PILOTNÍ STUDIE

Abych potvrdila výběr otázek, konceptů a především, abych si potvrdila svůj výběr zvolených uměleckých děl, zkusila jsem si nejprve svůj výzkum aplikovat na jednom z dětí (Filip, 7 let), které se pak už neobjevilo ve výzkumu hlavním.

Tato pilotní studie probíhala za stejných podmínek, které jsem následně aplikovala na samotný výzkum. Filipovi jsem předkládala umělecká díla a ptala se ho na otázky, které se taktéž objevují v hlavním výzkumu. Jediná otázka, která byla po této pilotní studii přidána do hlavního průzkumu, byla otázka směřující na pocit stáří obrazu, vyvolaného na základě barevnosti uměleckého díla.¹⁸

¹⁸ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. s. 159. ISBN 80-7367-040-2.

3.2 REALIZACE, VÝSLEDKY A ANALÝZA

Výzkumné šetření probíhá ve dvou fázích. V první fázi se k dílčím závěrům dopracuji na základě řízených rozhovorů s dětmi. V druhé fázi pak uplatním expresivní interpretaci a dílčí závěry tak vyvodím z dětských parafrází.

3.2.1 ROZHOVORY

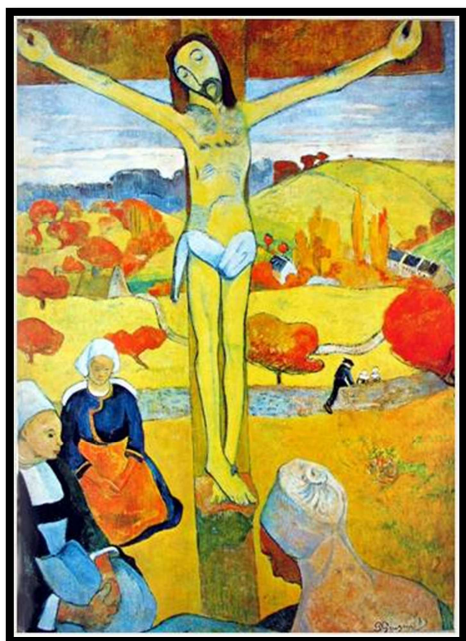
Rozhovory s dětmi jsou řízené. Volím takové otázky, aby směřovaly na předem zvolené koncepty uměleckého díla a aby k nim tak děti mohly vztahovat co nejvíce svých prekonceptů. Rozhovory s francouzskými i českými dětmi jsou podrobně zaznamenány v příloze této práce na CD. Každé z dětí tam má také svou tabulku, kde jsem popsala umělecké koncepty díla a k nim vztažené dětské prekoncepty.

Při samotné realizaci výzkumného šetření postupuji následovně. Nejprve předložím jedno ze zvolených uměleckých děl. Popíšu jeho obsah a způsob vzniku, který jsem získala z výčtu odborné literatury. Následně z této literatury také vyberu nejdůležitější koncepty daného díla a ty pak interpretuji tak, aby se k nim dětské prekoncepty daly lépe vztahovat.

Přiložím prekoncepty z obou dětských skupin, které se k daným konceptům vážou a provedu analýzu těchto prekonceptů mezi sebou.

U každého následujícího obrazu provedu stejný postup a získám tak celkem pět dílčích závěrů z porovnávání prekonceptů z obou skupin, které mi pak poslouží k vytvoření celkového závěru tohoto výzkumu.

3.2.1.1 OBRAZ ČÍSLO 1 - ŽLUTÝ KRISTUS

19

Obrázek 1 Paul GAUGUIN, Žlutý Kristus, olej na plátně, 92,1 × 73 cm,

1889

Albright Art Gallery Buffalo

Obraz představuje bretaňskou krajinu. V této krajině bez moderních prvků, objevil Gauguin kostely a jejich primitivní sochy a následně se pro tento obraz nechal inspirovat dřevěným primitivním Ježíšem objeveným v jedné z kaplí. Zároveň odkazuje na byzantskou a středověkou ikonografii. Nacházíme zde i prvky japonské.²⁰

Intenzivní barvy podzimní krajiny a odvážně opsané obrysy Krista na kříži odkazují na Gauguinův syntetizmus.²¹

Ženy kolem Krista mají tradiční bretaňské kroje. Jsou jemné, ale jejich síla je evidentní. Je zde použita technika plochých tahů štětcem a plošší perspektiva odrážející

¹⁹ *Art. Blogspot. com* [online]. c 2012 <<http://gauguin-art.blogspot.com/2007/09/yellow-christ.html>>, vyhledáno 2. 4. 2012

²⁰ FRYDRYCHOVÁ, M., MAŘÍKOVÁ L. *1000 geniálních obrazů. Praha: Mladá fronta, a.s. 2007.* s. 375. ISBN 978-80-204-1647-6.

²¹ *Art. Blogspot. com* [online]. c 2012 <<http://gauguin-art.blogspot.com/2007/09/yellow-christ.html>>, vyhledáno 2. 4. 2012

japonské umění. Autor spojuje svět reálný a svět imaginativní. Svět snový je nadpozemský a svět reálný je pozemský.²²

Z odborných textů v knihách, jsem zvolila několik hlavních konceptů díla Žlutý Kristus- *divoká barevnost, bretaňská krajina, podzim, Ježíš Kristus, tradiční kroje, primitivnost, pocit, reálný svět, fantazijní svět, víra.*

Zvolené koncepty jsem se snažila interpretovat tak, aby bylo možné k nim dětské prekoncepty co možná nejjednodušeji vztahovat. Nedošlo tedy k žádným radikálním změnám.

Vyrýžované koncepty- JEŽÍŠ KRISTUS, KRUCIFIX, ŽENY, KRAJINA, ROČNÍ OBDOBÍ, VÍRA/NÁBOŽENSTVÍ, BARVA

- FRANCOUZSKÁ SKUPINA

Respondent č. 1 - Rosalie, 10 let

Ježíš Kristus:	Bible, Nazaret, Kristův život, náboženství
Krucifix:	mrtvý Ježíš, nesouhlas Ježíše s ostatními, ukřižování na kříži
Ženy:	modlitba
Krajina:	cesta, pán, stromy, vesnice, zabíjení kachen
Roční období:	léto-červené stromy, modré nebe
Barva:	červené stromy, modré nebe, žlutý Kristus
Víra/náboženství:	Bůh, křtění, modlitba, nebe

Respondent č. 2 - Angelo, 11 let

Ježíš Kristus:	hubený člověk, modlitba, účes, bradka, zástupce rostlin
Krucifix:	Ježíš na velkém kříži
Ženy:	lidé, modlitba

²² TRIADÓ TUR, J. R. *Geniové umění-Gauguin*. Praha: Nakladatelství SUN, s.r.o. 2010. s. 37. ISBN 978-80-7371-262-4.

Krajina:	domy, loď, nebe, stromy, vesnice
Roční období:	léto-modré nebe, hnědá, růžová, žlutá barva
Barva:	modré nebe, růžové stromy, žlutý Ježíš
Víra/náboženství:	Bůh, křtění, modlitba

Respondent č. 3 - Ilana, 12 let

Ježíš Kristus:	bledost, jednoduše namalované tělo, ukřižovaný člověk, vyhublost-žebra
Krucifix:	muž přibitý na kříži, nesouhlas Ježíše s ostatními
Ženy:	Kristova matka, smutek
Krajina:	lidé, západ Slunce, zed', žlutá tráva
Roční období:	jaro-blankytně modré nebe, rozkvetlé stromy
Barva:	žlutá barva-Ježíš, odlesk Slunce, dobová neznalost jiné barvy na vymalování těla/obličeje
Víra/náboženství:	Bible, Exodus/Genesis, katolík, kostel, život/poslední léta Ježíše Krista, babička-vesnice

Respondent č. 4 - Cyril, 12 let

Ježíš Kristus:	
Krucifix:	ukřižování na kříži
Ženy:	modlitba
Krajina:	dvě ženy, domy, hory, muž, stromy
Roční období:	léto-oranžová barva
Barva:	červené a oranžové stromy, modré nebe, žlutá země, žlutý Kristus
Víra/náboženství:	kostel, křtění, rodina

Respondent č. 5 - Ema, 14 let

Ježíš Kristus:	nejvíce známý jako ukřižovaný člověk, rouška přes boky, účes, vousy
Krucifix:	muž na kříži
Ženy:	modlitba, ztráta rodinného příslušníka
Krajina:	hory, malá vesnice, modré nebe, rozlehlost, stromy
Roční období:	podzim-všechny druhy barev stromů
Barva:	teplé barvy, béžové ženy, žlutý Ježíš-světlejší oproti ženám
Víra/náboženství:	Bůh, kostel, babička, Křesťané, křtění, protestant, stvoření světa, víra v mystérium

- **SPOLEČNÉ PREKONCEPTY FRANCOUZŮ**

Ježíš Kristus	• Kristův vzhled, Bible
Krucifix	• Ukřižovaný člověk, mrtvý Kristus, nesouhlas Ježíše s ostatními
Žena	• Obecné pojmenování, Modlitba
Krajina	• Stromy, nebe
Roční období	• Jaro/léto
Barva	• Barva spojená s doplňujícím výrazem, Žlutý Ježíš
Víra/náboženství	• Bůh, kostel, křtění

Tabulka 1 Společné prekoncepty FR, Obraz Žlutý Kristus

- ČESKÁ SKUPINA DĚTÍ

Respondent č. 6 - Michala, 10 let

Ježíš Kristus:	Čech, patron domácnosti, přibitý na kříži
Krucifix:	Ježíš přibitý na kříži
Ženy:	jeptišky
Krajina:	domy, stromy, cesta, vesnice
Roční období:	podzim-barevné listy
Barva:	žlutý Ježíš, bílo-hnědá, červeno-oranžová, hodně barev
Víra/náboženství:	babička-vesnice, nevíra v Boha

Respondent č. 7 - Petr N., 11 let

Ježíš Kristus:	propracovaný, nažloutlý
Krucifix:	umrtvení Kristuse
Ženy:	klanící se
Krajina:	cesta, domy, řeka, stromy, tráva
Roční období:	podzim-barevné listí
Barva:	bílá, hnědá, nažloutlá
Víra/náboženství:	škola, nevíra v Boha

Respondent č. 8 - Tereza, 12 let

Ježíš Kristus:	ukřižovaný, chlupy na těle, šortky
Krucifix:	ukřižovaný Ježíš
Ženy:	služky
Krajina:	cesta, domy, lesy, pole, řeka
Roční období:	podzim-barevné listí
Barva:	zlatý Ježíš, oranžovo-bílá, pleťová, světle modrá

Víra/náboženství: film, obrazy, škola, nevíra v Boha

Respondent č. 9 - Petr M., 12 let

Ježíš Kristus: přibitý na kříži, vstal z mrtvých

Krucifix: Kristus na kříži

Ženy: neštěstí, pláč, rodina Ježíše

Krajina: odlišná od české krajiny, slunce, obloha, silnice, stromy

Roční období: podzim-žluté stromy

Barva: bílá, modrá, žluto-oranžová

Víra/náboženství: kostel, obrazy, víra v Boha

Respondent č. 10- Anna, 14 let

Ježíš Kristus: hubený, jednoduchý, nepropracovaný, patron domácnosti

Krucifix: ukřižovaný Ježíš

Ženy:

Krajina: nebe, rybář, řeka, stromy

Roční období: podzim-podzimní barevnost

Barva: klidné barvy, oranžová, žlutá, žluto-modrý Ježíš

Víra/náboženství: knížky, televize, nevíra v Boha

- SPOLEČNÉ PREKONCEPTY ČECHŮ

Ježíš Kristus	• Patron domácnosti, ukřižovaný, Kristův vzhled
Krucifix	• Ukřižovaný Ježíš
Žena	• Konkrétní pojmenování
Krajina	• Stromy, cesta, domy, řeka
Roční období	• podzim
Barva	• Barevné kombinace-žluto-modrá, červeno -oranžová
Víra/náboženství	• nevíra v Boha, rodina, knížky

Tabulka 2 Společné prekoncepty CZ, Obraz Žlutý Kristus

- KOMPARACE FRANCOUZSKÉ A ČESKÉ SKUPINY

Interpretace obou skupin dětí se jednoznačně liší. Obsahově zralejší skupinou se stávají francouzské děti.

Shrnu-li odpovědi francouzských dětí, řekla bych, že jejich všeobecné znalosti o víře a náboženství jsou srovnatelné. Nejsou zde poznat viditelné rozdíly mezi nejmladším a nejstarším respondentem, ani mezi dívkami a chlapci. Jejich prekoncepty se liší jen nepatrně. Naproti tomu znalosti českých dětí a dětí francouzských v oblasti náboženství a víry, jsou nesrovnatelné. Češi se ke konceptu náboženství vztahují se zcela odlišnými prekoncepty od těch francouzských. Velmi zajímavá informace byla, že jedno z českých dětí, se na základě toho, že se s ukřižovaným Ježíšem setkává jen u babičky na zdi, domnívá, že Ježíš je Čech. „*Asi se mi nejvíce líbí ten obraz s Ježíšem. Protože je to takové české, protože je Ježíš Čech.*“²³

Francouzi mají větší tendence zobecňovat „*Kolem něj jsou lidé, kteří se modlí.*“²⁴ a ve většině případů neřeknou jen samotný název barvy, ale spojují barvu s jiným výrazem. „*Stromy jsou červené a Ježíš je žlutý.*“²⁵ „*Nebe je modré, země je žlutá a zelená, stromy*

²³ Respondent č. 6, Michala, obraz Žlutý Kristus

²⁴ Respondent č. 2, Angelo, obraz Žlutý Kristus

²⁵ Respondent č. 1, Rosalie, obraz Žlutý Kristus

červené a oranžové. Ženy zase modré, někde černé a místy taky trochu oranžové. Ježíš je žlutý.“²⁶.

Děti české mají oproti dětem francouzským tendence pojmenovávat, konkretizovat. Jejich prekoncepty vztahující se ke konceptu „ženy“ tuto tendenci jasně vystihují. „Vidím tam Ježíše, který je ukřižovaný. Kolem něj jsou nějaké služky...“²⁷ „Na obraze je Ježíš Kristus a kolem něj jsou jeptišky...“²⁸

Míchají jednotlivé barvy dohromady, používají nové odstíny. „Okolí Ježíše má žluto-oranžovou barvu“.²⁹ „ Najdu tam oranžovou, červenou, oranžovo bílou, žlutou, pleťovou, světle modrou i černou. Ježíš má zlatou barvu.“³⁰

Řekla bych, že Francouzi spíše přisuzují obrazu roční období jako je léto a jaro, jelikož vycházejí z barevnosti nebe. Obracejí se k nebi. „Myslím, že je léto. Protože všechno je žluté. A stromy jsou růžové. A také nebe je krásně modré.“³¹ Mají více znalostí o Ježíši a Bohu. Navíc všichni z dotazovaných jsou křtění. Možná právě z toho důvodu se obrací k nebi jako symbolu víry a hodnotí na základě jeho barevnosti. Ani jedno z českých dětí se ve svých výpovědích nezmínilo o nebi, natož pak o jeho barvě.

Všichni Češi se bez velkého rozmyšlení shodli na tom, že na obraze je podzim. Každé z dětí opět vycházelo z barevnosti obrazu a spíše než na barvu nebe (tak, jak to bylo u francouzské skupiny) se zaměřují na barvu listoví. „Myslím, že to je podzim, kvůli těm barevným listům na stromech.“³²

²⁶ Respondent č. 4, Cyril, obraz Žlutý Kristus

²⁷ Respondent č. 8, Tereza, obraz Žlutý Kristus

²⁸ Respondent č. 6, Michala, obraz Žlutý Kristus

²⁹ Respondent č. 9, Petr M., obraz Žlutý Kristus

³⁰ Respondent č. 6, Michala, obraz Žlutý Kristus

³¹ Respondent č. 2, Angelo, obraz Žlutý Kristus

³² Respondent č. 6, Michala, obraz Žlutý Kristus

• NÁZORNÉ POROVNÁNÍ DĚTSKÝCH PREKONCEPTŮ

JEŽÍŠ KRISTUS

Francouzi	<ul style="list-style-type: none"> • Kristův vzhled • Bible
Češi	<ul style="list-style-type: none"> • Patron domácnosti • Ukřižovaný • Kristův vzhled

KRUCIFIX

Francouzi	<ul style="list-style-type: none"> • Ukřižovaný člověk • Mrtvý Kristus • Nesouhlas Ježíše s ostatními
Češi	<ul style="list-style-type: none"> • Ukřižovaný Ježíš

ŽENA

Francouzi	<ul style="list-style-type: none"> • Modlitba • Obecné pojmenování
Češi	<ul style="list-style-type: none"> • Konkrétní pojmenování

KRAJINA

Francouzi	<ul style="list-style-type: none"> • Stromy • Nebe
Češi	<ul style="list-style-type: none"> • Stromy • Domy • Řeka • Cesta

ROČNÍ OBDOBÍ

Francouzi	<ul style="list-style-type: none"> • Jaro/Léto
Češi	<ul style="list-style-type: none"> • Podzim

BARVA

Francouzi	<ul style="list-style-type: none"> • Barva spojená s doplňujícím výrazem • Žlutý Ježíš
Češi	<ul style="list-style-type: none"> • Barevné kombinace • Žluto-modrá, Červeno-oranžová

VÍRA/NÁBOŽENSTVÍ

Francouzi	<ul style="list-style-type: none"> • Bůh • Kostel • křtění
Češi	<ul style="list-style-type: none"> • nevíra v Boha • rodina • knížky

Tabulka 3 NÁZORNÉ POROVNÁNÍ DĚTSKÝCH PREKONCEPTŮ, obraz Žlutý Kristus

3.2.1.2 OBRAZ ČÍSLO 2 - LA COMETA

Obrázek 2 Francisco de Goya-La Cometa, tapisérie, 1778. 269 x 285 cm.
Museo del Prado,
Madrid, Spain

Tento obraz je tapisérie pro El Prado, navržená pro dědice trůnu Karla IV. a jeho manželku italskou princeznu Marii Luisu Parmskou. Vyobrazuje lidové zábavy, obyčejné lidi při jejich kratochvích, kterých se ona nemohla účastnit.

Oděv lidí na obraze je brán jako protest proti francouzské dominanci, která do té doby udávala směr v módě. Proto je jejich oblečení velmi výrazné a nosí ho jen nižší vrstva. Později se dostává i do vrstvy vyšší.³³

Obraz La Cometa se vyznačuje volnými tahy štětce, odpoutáním od přesně zobrazené skutečnosti a všech detailů, je to realistické, barevné. Autor zobrazoval postavy, které mu byly blízké a zároveň prostředí, které důvěrně znal.

Goya maloval tak, aby bylo poznat společenské postavení, výrazné oblečení, zamlžená krajina.³⁴

Z odborných textů v knihách, jsem opět zvolila několik hlavních konceptů díla a opět je interpretovala tak, abych k nim mohla vztahovat dětské prekoncepty - *realismus*,

³³ VIGUÉ, J. *Mistři světového malířství*. Praha: AdAm Studio, 2008. s. 250. ISBN 978-80-255-0075-0.

³⁴ HAGEN, R., HAGEN, R. M. *Mistři světového umění-Francisco Goya*, Bratislava: Slovart, s.r.o., 2004. s. 7,8. ISBN 80-7209-571-4.

výrazné oblečení, zamlžená krajina, obyčejní lidé, pouštění draka-lidová zábava, pes, barevnost, dům³⁵

Dále pokračuji zcela stejným způsobem jako u předešlého obrazu. Vyberu prekoncepty, které se vztahují k hlavním konceptům, a provedu komparaci.

Vyrýžované koncepty: ODĚV, LIDSKÁ ČINNOST, LÉTAJÍCÍ DRAK, KRAJINA, ROČNÍ OBDOBÍ, BARVA, DŮM, LIDÉ

- FRANCOUZSKÁ SKUPINA DĚTÍ

Respondent č. 1 - Rosalie, 10 let

Oděv:

Lidská činnost: tanec, cvičení

Létající drak: nutí nás k zamyšlení, poznáme podle něj co je za roční období

Krajina: modré nebe, pes, písek, strom

Roční období: jaro-vlasy létají ve větru, v létě by drak nelétal

Barva: tmavá barva

Dům: dům jako z pouště, za spadlým stromem

Lidé: muži na stromě, tančící žena

Respondent č. 2 - Angelo, 11 let

Oděv:

Lidská činnost: poučení draka, zpěv, spor, zápas mezi ostatními, krádež

Létající drak: nejdůležitější věc na obraze, vyvolává spor, všichni ho chtějí ovládat, ovlivňuje všechny přítomné

Krajina: malá skála, stromy, nebe s mraky, dům

³⁵ <http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0pan%C4%9Blsko>, vyhledáno 6. 4. 2012

Roční období: jaro-strom se zelenými listy
Barva: realistická
Dům: v pozadí
Lidé: muži peroucí se o draka, žena

Respondent č. 3 - Ilana, 12 let

Oděv: detaily
Lidská činnost: slavení svátku, tanec/bláznovství, pohyb, nikdo nemá stejnou pozici
Létající drak:
Krajina: pes, východ Slunce, nebe s mraky, moře obklopené horami, strom
Roční období: léto-modré nebe, silný východ Slunce, barva stromu
Barva: realistická, obraz jako fotografie
Dům:
Lidé: muž v popředí někoho hledá

Respondent č. 4 - Cyril, 12 let

Oděv: oblečení středověku
Lidská činnost: vzhlížení k nebi, pouštění draka, stání, sezení, diskuze, realistická činnost
Létající drak: pouštěný jedním člověkem
Krajina: pes, nebe s mraky, hrad, strom
Roční období: léto-pohyb venku, nebe skoro bez mraků
Barva: realistická
Dům: hrad, odlišný od domů ve Francii
Lidé: muž pouští draka, hovořící muži, muž hledící do nebe

Respondent č. 5 - Ema, 14 let

Oděv:	z 18. Století
Lidská činnost:	pouštění draka, spor, vzhlížení k nebi, stání, zpěv
Létající drak:	spor mezi lidmi, všichni ho chtějí ovládat
Krajina:	pes, stromy, budova, hory, vítr, západ Slunce, modré nebe
Roční období:	jaro-lidé ozáření Sluncem
Barva:	pozadí světlejší než popředí
Dům:	moderní budova, modernější než postavy na obraze
Lidé:	muž hledí do nebe, muž pouští draka, muži peroucí se o draka

- **SPOLEČNÉ PREKONCEPTY FRANCOUZŮ**

Oděv	• Jiná doba, detaily
Lidská činnost	• Oslava, vzhlížení k nebi, spor
Létající drak	• Spor, všichni ho chtějí ovládat, určíme podle něj roční období
Krajina	• Modré nebe s mraky, pes, strom
Roční období	• Jaro/léto
Barva	• Obecné pojmenování, realistická
Dům	• Odlišný od domů ve Francii, v pozadí
Lidé	• muž

Tabulka 4 Společné prekoncepty FR, obraz La Cometa

- **ČESKÁ SKUPINA DĚTÍ**

Respondent č. 6 - Michala, 10 let

Oděv:	křiklavé barvy, staromódní, z 12. Století
Lidská činnost:	pouštění draka, pád na zem

Létající drak:	přivozuje lidem štěstí
Krajina:	stromy, pes, cesta, tráva, vše je vzdálené
Roční období:	léto- Slunce, mraky
Barva:	zlatá, fialová, šedá, zelená, modrá
Dům:	chrám, důležitý- mohou v něm bydlet lidé
Lidé:	

Respondent č. 7 - Petr N., 11 let

Oděv:	starší doba, z 80. let
Lidská činnost:	tanec, vzhlížení do nebe
Létající drak:	
Krajina:	pes, strom, drak, domy
Roční období:	jaro-zelené listy
Barva:	tmavě modrá, zelená, světle žlutá, oranžová
Dům:	kulatá střecha, jiný než v Česku
Lidé:	ženy, muži

Respondent č. 8 - Tereza, 12 let

Oděv:	staré kostýmy, před čtyřiceti lety, zahalené ženy
Lidská činnost:	hádky, bláznovství/nervozita, vzhlížení do nebe, rvačka
Létající drak:	
Krajina:	stromy, létající drak, pes, most, houby
Roční období:	jaro-barva stromu, světlá obloha
Barva:	smutná/tmavá, šedá, bílá, žlutá
Dům:	
Lidé:	zahalené ženy, muži na stromě/pod stromem

Respondent č. 9 - Petr M., 12 let

Oděv:	bohatá rodina, doba za Ježíše Krista, různobarevné kabáty, pokrývky uší, červené kraťasy
Lidská činnost:	pouštění draka, hra
Létající drak:	důležitý, poznáme podle něj co je za roční období
Krajina:	strom, pes, kopec, obloha
Roční období:	podzim/jaro
Barva:	žlutá, modrá, fialová-velké množství barev
Dům:	zlatá kopule, palác, Izrael
Lidé:	nejdůležitější na obraze-velké množství

Respondent č. 10 - Anna, 14 let

Oděv:	baroko
Lidská činnost:	válení se po zemi, opilectví, vzhlížení k muži uprostřed obrazu
Létající drak:	důležitý, poznáme podle něj roční období
Krajina:	drak, strom, kámen, budova, pes
Roční období:	podzim-pouštění draka, jaro-listy na stromě
Barva:	šedé, málo barev
Dům:	kulatá střecha/kopule, nevyskytuje se v Česku
Lidé:	muži, ženy

- **SPOLEČNÉ PREKONCEPTY ČECHŮ**

Oděv	• Jiná doba
Lidská činnost	• Vzhlížení k něčemu/někomu
Létající drak	• určíme podle něj roční období
Krajina	• Pes, strom, drak, budova
Roční období	• Jaro/podzim
Barva	• Konkrétní pojmenování, šedá, fialová
Dům	• Odlišný od domů ve Česku, kopule
Lidé	• Muži, ženy

Tabulka 5 Společné prekoncepty CZ, obraz La Cometa

- **KOMPARACE FRANCOUZSKÉ A ČESKÉ SKUPINY**

Každé z dětí, lidskou činnost na obraze interpretuje odlišně. Někdo se domnívá, že lidé na obraze cvičí, jiní že tančí. Objevuje se zde i pouštění draka. Ovšem i této činnosti přikládá každý jiný význam. Někdo si spojuje draka se sporem „*To nejdůležitější je létající drak. Chtějí ho totiž všichni řídit a tak se o něj dohadují. Proto je důležitý. Ovlivňuje všechny přítomné.*“³⁶ a někdo zase, že drak je velmi významná věc na obraze, podle které můžeme určit roční období. „*Nejdůležitější je létající drak. Protože nás nutí k zamyšlení, co je za roční období.*“³⁷

Společný prekoncept ke konceptu „lidská činnost“, který se objevuje jak ve francouzské, tak v české skupině je „vzhlížení k něčemu/někomu“. Je ovšem zajímavé, že si děti nedokážou spojit „vzhlížení“ s pouštěním draka. Tato spojitost jim poněkud uniká a dávají jí tedy jiný význam.

Děti v obou skupinách se shodly na tom, že oděv, který mají postavy na sobě, je z jiné doby. Konkretizování oné doby, jim ale činí problémy. Lépe je na tom francouzská

³⁶ Respondent č. 2, Angelo, obraz La cometa

³⁷ Respondent č. 1, Rosalie, obraz La cometa

skupina, která se spíše přibližuje k dané době. „*Mají na sobě oblečení středověku.*“³⁸
 „...*postavy vypadají být jako z nějakého osmnáctého století.*“³⁹

Čechům dělá určení období velké problémy. A jejich odpovědi se velmi liší.
 „*Tohle se nosilo ve dvanáctém století.*“⁴⁰ „*z dřívější doby za Ježíše Krista*“⁴¹.

Naproti tomu se všichni Češi shodli na tom, že dům/budova na obraze má kopuly. Ani jedno z francouzských dětí tuto skutečnost nezmínilo.

V reakcích na dům/budovu, nacházíme i shodné rysy v obou skupinách. České i francouzské děti se shodly na to, že budova není z jejich země. Jedno z Čechů dokonce zmínilo i zemi, kde se dané kopule vyskytují. „*Například v Izraeli*“⁴²

I v tomto rozboru narážím na tendence francouzských dětí zobecňovat. Opět se to projevuje především u barev. Nevyjmenují konkrétní barvy, jako to bývá u české skupiny, ale souhrnně je nazvou jedním názvem. V tomto případě, se většina Francouzů shodla, že barva na obraze La cometa, je realistická. „*V tomto případě (ne jako na prvním obraze s Kristem), jsou barvy realistické.*“⁴³

Češi měli spojené pouštění draka s podzimem, nebo jarem. Většinu zmátlo zelené listí na stromech, ale všeobecně vycházeli z faktu, že je v naší kultuře zvykem pouštět draka na podzim.

Francouzů se našla jen malá hrstka, která takto uvažovala. Spíše se při určování ročního období opět obracejí k barevnosti nebe.

Celkové shrnutí tohoto obrazu opět naznačuje zobecňování Francouzů, konkretizování/pojmenovávání Čechů, odlišné škály barev u obou skupin, odlišné uvažování v určení ročního období (nebe-Francouzi, drak, listy na stromech-Češi) a také odlišné prekoncepty vztahující se ke krajině. Vycházejí jak ze své vlastní zkušenosti, tak z geografických znalostí. Francouzi si často spojují různé části krajiny s „mořem, oceánem“. Oproti tomu se v Čechách s těmito výrazy setkáme jen zřídka. Jsou nahrazeny

³⁸ Respondent č. 4, Cyril, obrat La cometa

³⁹ Respondent č. 5, Ema, obraz La cometa

⁴⁰ Respondent č. 6, Michala, obraz La cometa

⁴¹ Respondent č. 9, Petr M., obraz La cometa

⁴² Respondent č. 9, Petr M., obraz La cometa

⁴³ Respondent č. 3, Ilana, obraz La cometa

„loukami, horami“. Dokonce se zde objevují v obou skupinách i výrazné protiklady mezi jednotlivými, stejně starými dětmi. „*Je tu plno písku.*“⁴⁴ „*Tam vzadu vidím ... trávu.*“⁴⁵

• NÁZORNÉ POROVNÁNÍ DĚTSKÝCH PREKONCEPTŮ

ODĚV	LIDSKÁ ČINNOST
<p>Francouzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jiná doba • detaily 	<p>Francouzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oslava • vzhlížení k nebi • Spor
<p>Češi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jiná doba 	<p>Češi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vzhlížení k něčemu/někomu
LÉTEJÍCÍ DRAK	KRAJINA
<p>Francouzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spor • všichni ho chtějí ovládat • určíme podle něj roční období 	<p>Francouzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modré nebe s mraky • pes • strom
<p>Češi</p> <ul style="list-style-type: none"> • určíme podle něj roční období 	<p>Češi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pes • strom • drak • budova
ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA
<p>Francouzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaro/léto 	<p>Francouzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obecné pojmenování • realistická
<p>Češi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaro/podzim 	<p>Češi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konkrétní pojmenování • šedá, fialová
DŮM	LIDÉ
<p>Francouzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odlišný od domů ve Francii • v pozadí 	<p>Francouzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muži
<p>Češi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odlišný od domů v Česku • kopule 	<p>Češi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muži • Ženy

Tabulka 6 NÁZORNÉ POROVNÁNÍ DĚTSKÝCH PREKONCEPTŮ, obraz La Cometa

⁴⁴ Respondent č. 1, Rosalie, obraz La cometa

⁴⁵ Respondent č. 6, Michala, obraz La cometa

3.2.1.3 OBRAZ ČÍSLO 3 - DEŠŤ, PÁRA A RYCHLOST

46

Obrázek 3 Joseph Mallord William Turner, Dešť, pára a rychlost-Velká západní železnice, 1844, olej na plátně, 90,8 x 122 cm, National Gallery, Londýn

William Turner se v obrazech snaží vystihnout čistou čistotu přírody v prudkých bouřích a zuřivých vichřicích.

Na tomto obraze podtrhl sílu nové technologie tím, že ji postavil do protikladu ke starším symbolům rychlosti. Zajíc objevující se v brázdě byl pravděpodobně míněn jako odkaz na bajku o zajíci a želvě.⁴⁷

Oslavuje vítězství techniky nad vodou, rychlost stroje. Nalezneme zde vlak, koleje a most, dešťový opar, tři obláčky páry, které vycházejí z komína lokomotivy, zajíc běžící před lokomotivou, orač na poli. Obraz je zahalený do páry a deště. Autor proti sobě staví zajíce, který zběsile utíká před rychlou lokomotivou a orače (pomalost pluhu). Odstranil přední část lokomotivy, aby odkryl činnost kotle, tím chtěl zviditelnit vnitřní podstatu věci.⁴⁸

⁴⁶ *Slavneobrazy.cz* [online]. c 2012 <<http://www.slavneobrazy.cz/turner-william-dest-para-a-rychlost-impresionismus?idm=2-1&autor=Turner,%20William&kam=jeden&ido=804>>, vyhledáno 13. 4. 2012

⁴⁷ GRAHAM-DIXON, A. Umění-Velký obrazový průvodce. Praha: Euromedia Group, k. s. Knižní klub, 2010. s. 317. ISBN 978-80-242-2663-7.

⁴⁸ FRYDRYCHOVÁ, M., MAŘÍKOVÁ L. 1000 *geniálních obrazů*. Praha: Mladá fronta, a.s., 2007. s. 315. ISBN 978-80-204-1647-6.

Koncepty vyhledané v odborných textech jsou *-vášeň, melancholie, stín, světlo, sny, barvy, pocity, kontrast, protiklad, síla živlů, rychlost, vlak, bouře, zajíc, oráč pole, kotel lokomotivy, rozdílná intenzita světla, barevné kombinace*⁴⁹

Vyrýžované koncepty: POCIT, KRAJINA, BAREVNÉ KOMBINACE, VLAK

- FRANCOUZSKÁ SKUPINA DĚTÍ

Respondent č. 1 - Rosalie, 10 let

Pocit: velká zima, větrno
 Krajina: most, motýl, nebe, vlak, voda
 Barevné kombinace: smíchané dohromady, červená, hnědá, žlutá
 Vlak: jede po mostě

Respondent č. 2 - Angelo, 11 let

Pocit: bombardování, potřeba získat suroviny, rozmazání, válka
 Krajina: letadlo, loď, most
 Barevné kombinace: bílá, černá, hnědá, modrá, žlutá
 Vlak: dům s kouřícím komínem

Respondent č. 3 - Ilana, 12 let

Pocit: nerealistické, představa snu, vše zahalené v mlze
 Krajina: bez lidí, dva mosty, hory, mlha, oceán, pláž, vlak, zátoka
 Barevné kombinace: bílá, málo barev, modrá, oranžová, žlutá
 Vlak: jede po mostě

⁴⁹ VIGUÉ, J. Mistři světového malířství. Praha: AdAm Studio, 2008. s. 278. ISBN 978-80-255-0075-0.

Respondent č. 4 - Cyril, 12 let

Pocit: ušpinění, rozmazání

Krajina: dva mosty, koleje, malé stromy, mraky na nebi, vlak

Barevné kombinace: málo barev

Vlak:

Respondent č. 5 - Ema, 14 let

Pocit: Slunce zanechává stopu na obloze, vlny se snaží zbortit most, vše zahalené do páry, zapálený oheň

Krajina: mosty, vlak, voda

Barevné kombinace: více prosvětlená dolní část obrazu

Vlak: jede po mostě, parní vlak

- **SPOLEČNÉ PREKONCEPTY FRANCOUZŮ**

Pocit	<ul style="list-style-type: none"> • rozmazání
Krajina	<ul style="list-style-type: none"> • most • vlak
Barevná kombinace	<ul style="list-style-type: none"> • Žlutá • bílá
Vlak	<ul style="list-style-type: none"> • Jede po mostě

Tabulka 7 Společné prekoncepty FR, obraz Děšť, pára a rychlost-Velká západní železnice

- **ČESKÁ SKUPINA DĚTÍ**

Respondent č. 6 - Michala, 10 let

Pocit: krásy, rozmazání

Krajina: koleje, krávy, most, poušť/písek, vlak

Barevné kombinace: černá, hnědá, zlatá

Vlak:

Respondent č. 7 - Petr N., 11 let

Pocit: rozmazání

Krajina: bez lidí, loď, moře, mosty, vlak, voda

Barevné kombinace: málo barev, převažuje žlutá

Vlak: dům

Respondent č. 8 - Tereza, 12 let

Pocit: rozmazání

Krajina: dým, koleje, louky, město, most/zámek, tunely, vlak

Barevné kombinace: málo barev, sladěné, stříbrná, bílá, černá, zlatá

Vlak: jede po kolejích

Respondent č. 9 - Petr M., 12 let

Pocit: písečná bouře, rozmazání, světlo

Krajina: bez lidí, dva mosty, písečná bouře, poušť, propast

Barevné kombinace: málo barev

Vlak: povoz na mostě

Respondent č. 10 - Anna, 14 let

Pocit: podzimní večer

Krajina: bez lidí, loď, moře, mosty, vlak, voda

Barevné kombinace: smíchané barvy

Vlak:

- **SPOLEČNÉ PREKONCEPTY ČECHŮ**

Pocit	<ul style="list-style-type: none"> • rozmazání
Krajina	<ul style="list-style-type: none"> • most • Vlak • Bez lidí
Barevná kombinace	<ul style="list-style-type: none"> • Málo barev • Smíchané dohromady
Vlak	

Tabulka 8 Společné prekoncepty FR, obraz Děšť, pára a rychlost-Velká západní železnice

- **KOMPARACE FRANCOUZSKÉ A ČESKÉ SKUPINY**

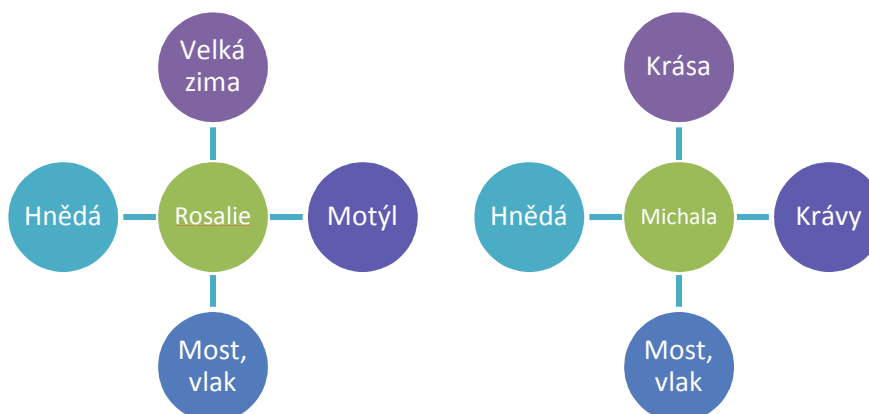
U tohoto obrazu, je velmi složité provádět dílčí závěry. Obě skupiny se sice shodují v několika prekonceptech, ale poprvé se tu objevuje i neshoda, či malé množství prekonceptů vztahujících se ke konceptu „vlak“ u české skupiny. I celkově se děti ve francouzské skupině shodnou jen na tom, že vlak jede po mostě, ovšem žádné další informace se nedozvídáme ani od nich.

V české skupině se více dětí zmínilo o faktu, že na obraze nejsou žádní lidé. Obě skupiny pak mají z obrazu pocit rozmazanosti.

Je zajímavé, že toto je jediný obraz, u kterého se více shodují děti stejného věku, než děti ve skupině.

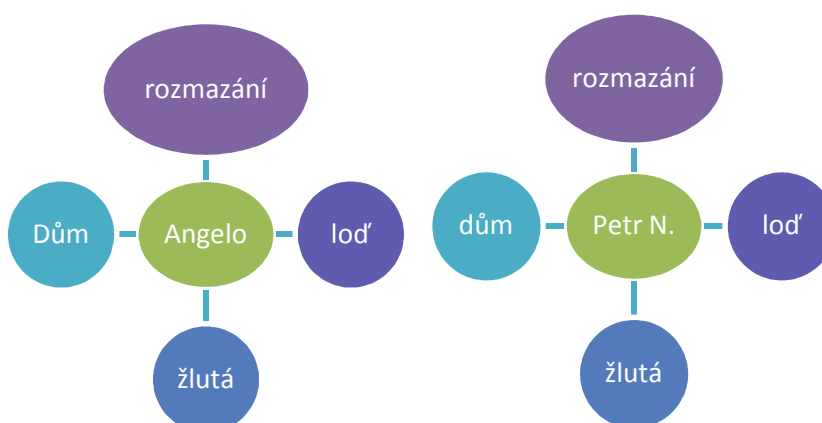
S ohledem na tuto skutečnost jsem se rozhodla, porovnat mezi sebou některé z dětí stejného věku, které mají stejné či podobné prekoncepty vztahující se ke zvoleným konceptům.

Začnu u nejmladších respondentek. Vytvořila jsem malý obrázkový graf, aby bylo názorně vidět, v čem se prekoncepty těchto dvou dívek slučují. Záměrně jsem do těchto grafů vložila i dva z prekonceptů, které nejsou až tak stejné, ale poukazují na fakt, že v obraze obě dívky (jako jediné ze všech dětí) vidí zvířata a ke konceptu „pocit“ vztahují zcela odlišný prekoncept, než jak je tomu v jejich skupině.

Tabulka 9 Porovnání prekonceptů u stejně starých dětí - Rosalie, Michala

Nejlepší důkaz toho, že na tomto obraze jsou prekoncepty stejně starých dětí více podobné, než v jednotlivých skupinách, je příklad Angela a Petra N. Nejenže v obraze oba spatřují loď, ale také mají pocit rozmazanosti z obrazu a dále pak místo „vlaku“ spatřují oba v obraze dům. „Tady je nějaký dům s komínem, co kouří.“⁵⁰ „Vidím tady domek.“⁵¹

Tabulka 10 Porovnání prekonceptů u stejně starých dětí - Angelo, Petr N.

Další dva respondenti jsou dívky ve věku dvanáct let. Obě tvrdí, že na obraze je málo barev „Barvy se mi líbí. Není jich moc...“⁵² „Tady jsou například jen čtyři barvy... Je jich tu opravdu jen málo.“⁵³ a obě vidí v krajině opět něco, co se u jiných dětí neobjevuje. Francouzská oceán, Češka louky.

⁵⁰ Respondent č. 2, Angelo, obraz Rychlost, déšť a pára

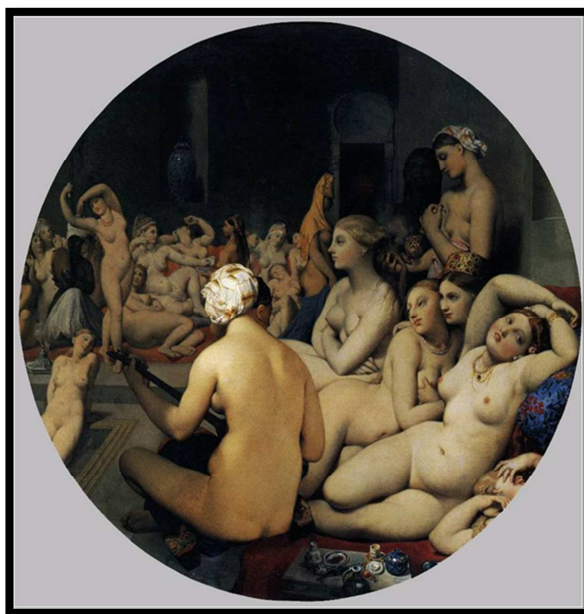
⁵¹ Respondent č. 7, Petr N., obraz Rychlost, déšť a pára

⁵² Respondent č. 3, Ilana, obraz Rychlost, déšť a pára

⁵³ Respondent č. 8, Tereza, obraz Rychlost, déšť a pára

Celkově se v tomto obraze neprojevuje žádné z předchozích zjištění o zobecňování Francouzů a tendenci konkretizovat u Čechů.

3.2.1.4 OBRAZ ČÍSLO 4 - TURECKÁ LÁZEŇ

54

Obrázek 4 Jean Auguste Dominique Ingres-Turecká lázeň, 1862
olej na plátně na dřevě
průměr 108 cm
Musée du Louvre, Paříž

J. A. D. Ingres je fascinován dlouhými ženskými zády a to také uplatňuje i v Turecké lázni. Mnoho dalších umělců i kritiků mu vyčítá, že ženy kvůli tomu vypadají jako bez kostí.

V Tureckých lázních je dvacet mladých žen. Půvabná záda má postava v popředí, žena má na hlavě turban, jinak je nahá.⁵⁵

Orientální námět, mladé ženy a odalistky, které zaujmají nejrůznější pózy, přitažlivá těla, erotičnost to vše je obsaženo v tomto díle.

⁵⁴ *Artmuseum. cz* [online]. c 2012<http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=6009>, vyhledáno 15. 4. 2012

⁵⁵ FRYDRYCHOVÁ, M., MAŘÍKOVÁ L. 1000 *geniálních obrazů*. Praha: Mladá fronta, a.s., 2007. s. 290. ISBN 978-80-204-1647-6.

Žena, která drží hudební nástroj, je natočena tak, aby divák mohl spatřit část jejího ňadra. Vzhledem k dušnosti prostředí, jsou postavy vzadu více šedé, až nakonec skoro splývají s povrchem místnosti. Scéna se nachází za hranicí reality a fantazie.⁵⁶

Opět jsem se snažila najít v odborných textech takové koncepty, ze kterých bych pak následně mohla vycházet v dalších dílčích složkách mého výzkumu.

Nejprve koncepty z knih: *mladé nahé ženy, ženské krása, idealizovaná forma těla, erotičnost, barevnost-kontrast zadní a přední části místnosti, rovnováha linií, za hranicí reality, orient, měkké kontury, turban, lázeň.*

Vyrýžované koncepty: NAHOTA, BAREVNOST, PROSTOR/PROSTŘEDÍ, CHUDOBA/BOHATSTVÍ, ŽENA

- FRANCOUZSKÁ SKUPINA DĚTÍ

Respondent č. 1 - Rosalie, 10 let

Nahota:	ženy bez oblečení, prsa, zadky, ve středověku
Barevnost:	málo barev, tmavé barvy, černá, šedá, béžová, modrá
Prostor/prostředí:	dům-koberec
Chudoba/bohatství:	bohatství-vlastní dům
Ženy:	nahé
Činnost:	jdou se koupat, diskutují, tančí, pijí čaj, sedí na kanapi

Respondent č. 2 - Angelo, 11 let

Nahota:	nahé ženy, malá prsa, velká prsa
Barevnost:	tmavá barva, kontrast-světlé ženy/tmavá místnost, přirozená barva těla

⁵⁶ VIGUÉ, J. Mistři světového malířství. Praha: AdAm Studio, 2008. s. 284. ISBN 978-80-255-0075-0.

Prostor/prostředí: dům-dveře, tapeta, váza
 Chudoba/bohatství: chudoba- nemají kde bydlet
 Ženy: prostitutky, nahé
 Činnost: čekají na vyzvednutí, hra na hudební nástroj, odpočívají, tančí, sedí na koberci

Respondent č. 3 - Ilana, 12 let

Nahota: nahé ženy
 Barevnost: kontrast- světlé ženy/tmavá místnost, přirozená barva těla, tmavá barva
 Prostor/prostředí: dům-místnost, koberec, váza
 Chudoba/bohatství: chudoba-neměly na oblečení
 Ženy: modelky
 Činnost: pózují nahé pro malíře (peníze na živobytí), hrají na hudební nástroj, opírají se jedna o druhou

Respondent č. 4 - Cyril, 12 let

Nahota: ženy bez oblečení, jiná doba
 Barevnost: kontrast- světlé ženy/tmavá místnost, tmavé barvy
 Prostor/prostředí: dům- dveře, koberec, váza
 Chudoba/bohatství: bohatství-korále na krku
 Ženy: nahé
 Činnost: hrají na hudební nástroj, komunikují, pijí čaj, oslavují, tančí

Respondent č. 5 - Ema, 14 let

Nahota: nahé ženy, jiná doba- tak byli lidé zobrazováni

Barevnost:	tmavé pozadí
Prostor/prostředí:	termální lázně-malé okno, bazén
Chudoba/bohatství:	nelze určit
Ženy:	nahé
Činnost:	hrají na hudební nástroj, jdou se koupat, leží, prochází se

- **SPOLEČNÉ PREKONCEPTY FRANCOUZŮ**

Nahota	<ul style="list-style-type: none"> • Nahé ženy • Jiná doba
Barevnost	<ul style="list-style-type: none"> • tmavá barva • kontrast-světlé ženy/tmavá místnost
Prostor/prostředí	<ul style="list-style-type: none"> • dům
Chudoba/bohatství	
Ženy	<ul style="list-style-type: none"> • nahé
Činnost	<ul style="list-style-type: none"> • Hra na hudební nástroj

Tabulka 11 Společné prekoncepty FR, obraz Turecká lázeň

- **ČESKÁ SKUPINA DĚTÍ**

Respondent č. 6 - Michala, 10 let

Nahota:	nahé ženy, sto let před Kristem, zvyk
Barevnost:	modro-bílé, oranžovo-bílo-hnědé
Prostor/prostředí:	klášter, vězení
Chudoba/bohatství:	chudoba-nahota
Ženy:	vězenkyně, nahé, šátek na hlavě
Činnost:	hra na kytaru, snídají, leží na polštářích

Respondent č. 7 - Petr N., 11 let

Nahota: nahé ženy
Barevnost: kontrast světlé ženy/tmavá místnost
Prostor/prostředí: dům-tmavé zdi
Chudoba/bohatství:
Ženy: modelky, nahé, tlusté
Činnost: přehlídka nahých těl, povalují se, sedí

Respondent č. 8 - Tereza, 12 let

Nahota: nahé ženy, sprosté
Barevnost: tmavé, smutné
Prostor/prostředí: vězení, místnost s vířivkou
Chudoba/bohatství: bohatství-náušnice, náhrdelníky, korunky ve vlasech
Ženy: nahé, vězenkyně, ručník ve vlasech
Činnost:

Respondent č. 9 - Petr M., 12 let

Nahota: nahé ženy
Barevnost: málo barev, tmavé, temné
Prostor/prostředí: dům- dveře
Chudoba/bohatství: bohatství- tlusté ženy = dostatek jídla
Ženy: tlusté, nahé
Činnost: jdou se koupat, leží, nudí se, relaxují

Respondent č. 10 - Anna, 14 let

Nahota:	nahé ženy, břicho, prsa
Barevnost:	kontrast světlé ženy/tmavá místnost, studené barvy
Prostor/prostředí:	harém
Chudoba/bohatství:	chudoba- vydělávají si tím na živobytí
Ženy:	prostitutky, baculaté, nahé, odlišné od současných žen, ruce za hlavou
Činnost:	hrají na kytaru, baví se

- **SPOLEČNÉ PREKONCEPTY ČECHŮ**

Nahota	<ul style="list-style-type: none"> • Nahé ženy
Barevnost	<ul style="list-style-type: none"> • kontrast světlé ženy/tmavá místnost • tmavé
Prostor/prostředí	<ul style="list-style-type: none"> • Vězení/harém
Chudoba/bohatství	
Ženy	<ul style="list-style-type: none"> • Nahé, Baculaté • vězenkyně
Činnost	<ul style="list-style-type: none"> • Hrají na kytaru

Tabulka 12 Společné prekoncepty CZ, obraz Turecká lázeň

- **KOMPARACE FRANCOUZSKÉ A ČESKÉ SKUPINY**

Analýzou tohoto obrazu, jsem chtěla zjistit, jak všeobecně děti reagují na nahotu a také, zdali jsou mezi jednotlivými skupinami viditelné rozdíly. Koncepty k tomuto obrazu jsem vybrala záměrně obecněji, než tomu bylo u obrazů ostatních. Jako jeden z konceptů jsem mohla vybrat „lázně“, ale ani jedno z dětí neobrací své prekoncepty k tomuto konceptu. Musela jsem proto tento výraz- *token*, nahradit něčím obecnějším, v čem se dětské prekoncepty orientovaly, proto jsem zvolila „prostor/prostředí“.

Překvapivě mnoho dětí reagovalo na nahotu s naprostým klidem. Obě skupiny se shodly na tom, že na obraze jsou pouze nahé ženy.

Děti ve Francii si navzájem potvrdily, že se jedná o jinou dobu, než v jaké teď žijeme. Své tvrzení zakládaly na tom, že dříve takto ženy musely pózovat malíři, aby si vydělaly na život, nebo že jsou to prostitutky, které čekají, až si je někdo vyzvedne a z dlouhé chvíle odpočívají, pijí čaj, apod.

Oproti tomu se české děti shodly na tom, že ženy jsou baculaté/tlusté. Z tohoto faktu některé z nich vyvozovaly, že se jedná o ženy z jiné doby, protože v dnešní době, je společnost zvyklá na vyhublé modelky a ne na korpulentní ženská těla. Také, se většina Čechů domnívala, že jsou ženy zavřené ve vězení.

Co se týče činností, které ženy provádějí. Obě skupiny se zmiňují o hře na hudební nástroj. V tomto obraze se opět objevuje česká potřeba „pojmenovávat“.

Francouzi jednoduše tvrdili, že ženy hrají na hudební nástroj. Češi naopak konkretizovali hudební nástroj a přiřkli mu výraz „kytara“. *„Ženy leží na polštářích a hrají na kytaru.“*⁵⁷

Stejnou potřebu konkretizace české děti uplatnily i při pojmenovávání prostředí, ve kterém se ženy nacházejí. *„Třeba jsou ve vězení, kde jsou držené vevnitř.“*⁵⁸ *„Asi jsou v nějakém harému.“*⁵⁹ Francouzi tento prostor nazývají obecně „dům“.

Francouzská i česká skupina se překvapivě shoduje i v barevnosti. Obě skupiny si povšimly kontrastu vzniklým mezi světlými ženami v popředí a šedým pozadím, také obě skupiny tvrdí, že barevnost tohoto obrazu je velmi tmavá.

Francouzi k tomu ještě přidávají myšlenku, že barva kůže žen, je velmi přirozená.

⁵⁷ Respondent č.6, Michala, obraz Turecká lázeň

⁵⁸ Respondent č. 6, Michala, obraz Turecká lázeň

⁵⁹ Respondent č. 10, Anna, obraz Turecká lázeň

- NÁZORNÉ POROVNÁNÍ DĚTSKÝCH PREKONCEPTŮ

NAHOTA

Francouzi

- Nahé ženy
- Jiná doba

Češi

- Nahé ženy

BAREVNOST

Francouzi

- tmavá barva
- kontrast-světlé ženy/tmavá místnost

Češi

- tmavá barva
- kontrast-světlé ženy/tmavá místnost

PROSTOR/PROSTŘEDÍ

Francouzi

- Dům

Češi

- Vězení/harém

ŽENY

Francouzi

- nahé

Češi

- Nahé, tlusté, vězenkyně

ČINNOST

Francouzi

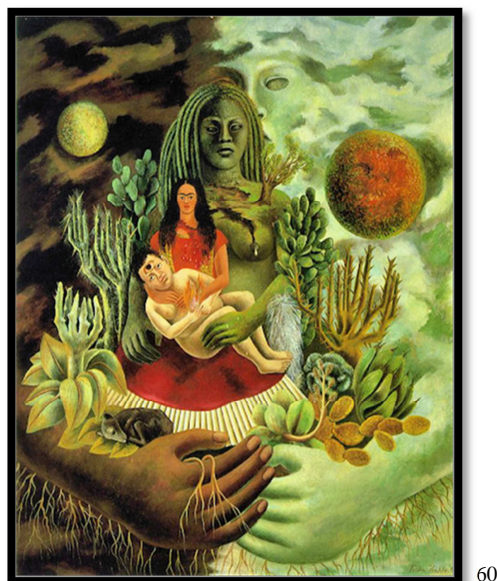
- Hra na hudební nástroj

Češi

- Hra na kytaru

Tabulka 13 NÁZORNÉ POROVNÁNÍ DĚTSKÝCH PREKONCEPTŮ, obraz Turecká lázeň

3.2.1.5 OBRAZ ČÍSLO 5 - ABRAZO AMOROSO

Obrázek 5 Frida Kahlo-Milostné objetí, Abrazo Amoroso, 1949

Na tomto obraze se objevují prvky ze staro mexické mytologie. Frida Kahlo na hodně obrazech zaujímala vůči Diegovi roli matky. Dále tu najdeme bohyni Země Cihuacoatl, psa pana Xólotla, který střežil říši mrtvých. Dualistický princip (paralela pro jing a jang), den a noc se navzájem prolínají. Světle prostoupena duchovnost a světla prostá materie. Slunce a Měsíc tvoří buněčná jádra univerza, jež svými obrovskými pažemi objímá vše kolem. Životodárná matka, z jejíhož klína podle mytologie pučí všechny rostliny, drží umělkyni ve svém plodném klíně. Z malířky tryská krev. Kvůli tomu, že nemůže mít dítě, vystupuje vůči Diegovi jako jeho matka, podobně jako Madona ho drží v náručí. Jeho postava připomíná Budhu. Diego má třetí oko (moudrost), drží v ruce očistné plamínky ohně - symboly obrody a znovuzrození. Jeho nazelenalá pleť připomíná vodního živočicha. Dualistický vztah mezi mužem a ženou, který má paralelu v Slunci a

⁶⁰ *Rebstein.wordpress.com* [online]. c 2012 <<http://rebstein.wordpress.com/2007/11/29/>>, vyhledáno 15. 4. 2012

Měsíci, ukazuje na sounáležitost tohoto páru. Jejich milostný vztah střeží na obraze pes, který se choulí u jejich nohou.⁶¹

Koncepty vybrané z odborné literatury - *role matky, den, noc, Měsíc, Slunce, Matka Země, pes, jing jang paralela, duchovnost, materie, univerzum, paže, které vše drží, rostliny, žena-Frida Kahlo, matka, Madonna, muž-Diego Rivera, dítě, Budha, vodní tvor (nazelenalá pleť), oko na čele-moudrost, Oheň-symbol znovuzrození, sounáležitost, mateřství.*

Vyrýžované koncepty- MATKA ZEMĚ, UNIVERZUM, MĚSÍC/SLUNCE, OKO, ŽENA, MUŽ, PES, ROSTLINY, DEN/NOC, RUCE

- FRANCOUZSKÁ SKUPINA

Respondent č. 1 - Rosalie, 10 let

Matka Země:	zelená socha, drží muže v náručí
Univerzum:	obličej, Bůh
Měsíc/Slunce:	vodní planeta/Mars, noční planeta/naše planeta
Oko:	věc na hlavě muže
Žena:	plačící paní, drží dítě/svého muže v náručí, královna
Muž:	přichází z Marsu, mimozemšťan-věc na čele, král
Pes:	zkroucený pes
Rostliny:	obklopují psa
Den/noc:	noc, voda
Ruce:	ruka sirény, ruka dítěte, rostou z nich kořeny, zelená ruka-na straně Marsu, hnědá ruka na straně naší planety

⁶¹ KETTENMANNOVÁ, A. *Frida Kahlo-Utrpení a vášeň*. Bratislava: Slovart, s. r.o., 2006, s. 73, 76. ISBN 978-80-7391-385-4.

Respondent č. 2 - Angelo, 11 let

Matka Země:	žena rostlin, na těle strom, vlasy připomínají rostliny, Matka příroda, představuje malířku, zelená
Univerzum:	obličej, bez těla, velké ruce
Měsíc/Slunce:	planety
Oko:	věc na hlavě muže
Žena:	matka muže
Muž:	nahý, dítě ženy, věc na čele
Pes:	myš
Rostliny:	nejdůležitější na obraze, je jich velké množství, všude kolem všeho
Den/noc:	černá/žlutá barva
Ruce:	důležité, podpírají všechny rostliny, rostou z nich kořeny

Respondent č. 3 - Ilana, 12 let

Matka Země:	zelená postava, Země, strom na těle, jemná-pokrytá mechem, drží muže
Univerzum:	postava z vesmíru, duch, Bůh, nejdůležitější na obraze-vše drží
Měsíc/Slunce:	
Oko:	díra v čele muže
Žena:	reálná postava, drží muže/dítě v náručí
Muž:	chudý, reálná postava, krvácí, je na tom zle-díra na hlavě, manžel/dítě ženy, hutný-velká hlava
Pes:	zvíře, reálná postava
Rostliny:	mořské rostliny, kaktusy
Den/noc:	noc s mraky, moře
Ruce:	vyrůstají z nich kořeny, nevíme, komu patří, respektují rozdělení obrazu na dvě části

Respondent č. 4 - Cyril, 12 let

Matka Země:	socha, podpírá muže, nahá, zelené vlasy
Univerzum:	obličej/maska v nebi, zelená a hnědá ruka-vše drží, maska dne a noci
Měsíc/Slunce:	Slunce-den, Měsíc-noc
Oko:	černá věc na čele muže, zvíře
Žena:	dívka, láska k muži, smutek z jeho nemoci
Muž:	podpíraný sochou a dívkou, nahý, nemocný, černá věc/zvíře na hlavě
Pes:	pes, spí
Rostliny:	z jiné planety
Den/noc:	den, noc
Ruce:	vyrůstají z nich kořeny, vycházejí ze sochy

Respondent č. 5 - Ema, 14 let

Matka Země:	Země, drží muže a ženu
Univerzum:	Bůh, vše objímá, nejdůležitější na obraze
Měsíc/Slunce:	Měsíc, Slunce
Oko:	díra v hlavě muže
Žena:	Indka, žádné emoce, ženské rysy-drží muže, oheň okolo rukou, cítí se jako muž
Muž:	Ind, mrtvý, díra v hlavě, vyvalené oči, nevypadá dobře
Pes:	zvíře
Rostliny:	vegetace, suchá oblast, kaktusy, teplé kraje
Den/noc:	den, noc
Ruce:	

- **SPOLEČNÉ PREKONCEPTY FRANCOUZŮ**

Matka Země	<ul style="list-style-type: none"> • Zelená socha • země
Univerzum	<ul style="list-style-type: none"> • Obličej/maska, Bůh • Drží vše v rukou
Měsíc/Slunce	
Oko	<ul style="list-style-type: none"> • Věc na hlavě muže
Žena	<ul style="list-style-type: none"> • matka
Muž	<ul style="list-style-type: none"> • Dítě, nemocný
Pes	<ul style="list-style-type: none"> • zvíře
Rostliny	
Den/noc	<ul style="list-style-type: none"> • noc
Ruce	<ul style="list-style-type: none"> • Rostou z nich kořeny

Tabulka 14 Společné prekoncepty FR, obraz Abraso Amorooso

- **ČESKÁ SKUPINA DĚTÍ**

Respondent č. 6 - Michala, 10 let

Matka Země:	zelená paní, na těle květiny, muž a žena jsou její děti, kojí je, Matka, vše drží v rukou
Univerzum:	medúza, obličej
Měsíc/Slunce:	žlutý míč/koule
Oko:	díra po střelbě v hlavě muže
Žena:	sestra muže, drží muže v náručí, utěšuje ho
Muž:	postřelen do hlavy, bratr ženy, umírá
Pes:	myš
Rostliny:	zelené květiny, kaktusy
Den/noc:	zelená/hnědá část

Ruce: hnědá ruka-tmavá část, zelená ruka-světlá část

Respondent č. 7 - Petr N., 11 let

Matka Země: socha, bohyně lásky

Univerzum: zelený rozmazaný obličej

Měsíc/Slunce: dvě koule, Měsíc, Slunce

Oko: díra po střelbě na hlavě muže

Žena: manželka muže, drží ho, smutná-umírá muž, nejdůležitější na obraze spolu s mužem- poslední pár na Zemi

Muž: nahý, manžel ženy, na hlavě má díru po střelbě, umírá

Pes: pes

Rostliny: poušť, jiné než u nás

Den/noc:

Ruce: hnědá ruka, zelená ruka, důležité

Respondent č. 8 - Tereza, 12 let

Matka Země: zelená socha, na těle strom, drží muže a ženu, smutná

Univerzum: bohyně, stín

Měsíc/Slunce: Slunce, Měsíc

Oko:

Žena: drží muže, veselá (podle barev), matka muže

Muž: nahý, smutný, dítě ženy, držen sochou a ženou, v ruce má kytku

Pes: myš

Rostliny: kaktusy

Den/noc:

Ruce: velké, rostou z nich kořeny, zelená ruka- světlá část, hnědá ruka- tmavá část, nejdůležitější- vše drží

Respondent č. 9 - Petr M., 12 let

Matka Země: zelená socha, strážkyně ženy a muže
 Univerzum: maska, bohyně
 Měsíc/Slunce: Měsíc, Slunce/asteroid
 Oko: velké oko na čele muže
 Žena: drží muže, láska, nejdůležitější na obraze i s mužem- uprostřed
 Muž: oko na čele-Bůh, nahý, nešťastný, nemocný
 Pes: mýval
 Rostliny: velké množství, Afrika-teplé kraje
 Den/noc: den, noc
 Ruce: drží muže a ženu, ze tmy černá ruka, ze dne bílá ruka

Respondent č. 10 - Anna, 14 let

Matka Země: zelená žena-ochránitelka, drží muže a ženu, důležitá-vede muže s ženou na cestu a pomáhá jim
 Univerzum: obličej, bohyně, dohlíží na vše, nejdůležitější
 Měsíc/Slunce: planety, Slunce
 Oko: oko na čele muže
 Žena: matka muže
 Muž: dítě ženy, oko na čele, nemocný, nespokojený
 Pes: kočka/pes
 Rostliny: Indie-jiná země
 Den/noc:

Ruce: drží ženu a muže, zelená ruka patří k obličej, hnědá ruka k neznámému

- SPOLEČNÉ PREKONCEPTY ČECHŮ

Matka Země	• Zelená socha, ochránitelka
Univerzum	• Obličej, bohyně
Měsíc/Slunce	• Slunce/měsíc
Oko	• Díra po střelbě/oko
Žena	• Matka/žena
Muž	• Dítě/muž, nemocný, umírá, nahý
Pes	• Konkrétní pojmenování
Rostliny	• Jiná země
Den/noc	
Ruce	• zelená ruka ze světlé části • hnědá ruka z tmavé části

Tabulka 15 Společné prekoncepty CZ, obraz Abraso Amoroso

- KOMPARACE FRANCOUZSKÉ A ČESKÉ SKUPINY

Tento obraz je velice obsáhlý po výrazové stránce. Nalezneme zde tolik obsahů, významů, že není možné, abych byla schopna vypovědět všechny. Z toho důvodu jsem opět zvolila jen ty koncepty, ke kterým bylo možné vztahovat co nejvíce prekonceptů.

Chtěla jsem zjistit, jaký význam dávají děti jednotlivým konceptům, jak jim rozumí a jak si je vykládají. Zjistila jsem, že jiný význam přiřkládají děti v obou skupinách především zelené postavě, představující Matku Zemi. Francouzské děti v ní vidí zelenou sochu, která představuje Zemi. Češi ji naproti tomu spíše polidšťují a přiřkládají jí roli Matky, či ochránitelky.

Také jakési univerzum, které je na obraze znázorněné v podobě obličeje, si děti vysvětlují trochu odlišně. Zajímavé je, že Francouzi pojmenují tuto bytost jako Bůh, ale Češi Bohyně. Přikládají jí automaticky ženskou roli.

Koncept „ŽENA“ a „MUŽ“ se také setkává s odlišným chápáním, vysvětlováním si. Zde ovšem není rozdíl mezi oběma skupinami tak markantní. Setkávám se s rolí matky, či manželky pro koncept „žena“ a dítěte a manžela pro koncept „muž“. Odpovědi ve skupinách jsou nejednotné. Každé dítě přistupuje k těmto postavám se svým vlastním úsudkem. Jen jedno dítě se nepřiklání ani k jedné z možností a vztah obou postav interpretuje jako sourozenecký, přičemž za matku obou postav považuje právě Matku Zemi. *„Ta paní pod tím, tak na ní rostou stromy a ta černovlasá paní a ten postřelený pán jsou její děti a ona je kojí.“*⁶²

Znovu se setkávám s tendencí Čechů konkretizovat. Konkrétně pojmenovávají zvíře na obraze. Jejich odpovědi jsou nejednotné, ale žádné z Čechů nenazve toto zvíře jen „zvířetem“. Za každou cenu se snaží udát tomuto zvířeti nějaký význam, pojmenovat ho. V tom se opět liší od francouzské skupiny, která když nemůže přesně určit, o jakou bytost se jedná, dá jí souhrnný název. V tomto případě tedy „zvíře“.

Tuto tendenci můžeme pozorovat ve více případech. Stejně je to i konceptem „oko“. Francouzi souhrnně pojmenovávají tento výraz „něco“. Neurčují, oč se jedná. S tímto výrazem si vystačí. U české skupiny se setkáváme s výrazy jako-„díra po střelbě, oko“.

Obecně jsem si všimla, že česká skupina se tedy zaměřuje na udávání významu, snaží se pojmenovávat a polidšťovat a popisovat.

Francouzi oproti tomu jsou více obecní, nepojmenovávají. Snaží se spíše porozumět dílu a vysvětlit jeho souvislosti.

⁶² Respondent č. 6, Michala, obraz *Abrazo Amoroso*

• NÁZORNÉ POROVNÁNÍ DĚTSKÝCH PREKONCEPTŮ

MATKA ZEMĚ

Francouzi	• Zelená socha, země
Češi	• Zelená socha, ochranitelka

UNIVERZUM

Francouzi	• Obličej/maska • Bůh • Drží vše v rukou
Češi	• Obličej, bohyně

MĚSÍC/SLUNCE

Francouzi	
Češi	• Měsíc/Slunce

OKO

Francouzi	• Věc na hlavě muže
Češi	• Díra po střelbě/oko

ŽENA

Francouzi	• Matka
Češi	• Matka • Manželka

MUŽ

Francouzi	• Dítě, nemocný
Češi	• Dítě/manžel • nemocný, umírá • nahý

PES

Francouzi	• Obecné pojmenování - zvíře
Češi	• Konkrétní pojmenování

ROSTLINY

Francouzi	
Češi	• Jiná země

DEN/NOC

Francouzi	• Noc
Češi	

RUCE

Francouzi	• Rostou z nich kořeny
Češi	• Zelená ruka ze světlé části • Hnědá ruka z tmavé části

Tabulka 16 NÁZORNÉ POROVNÁNÍ DĚTSKÝCH PREKONCEPTŮ, obraz Abrazo Amoroso

3.2.2 PARAFRÁZE

Abych byla schopna určit více rozdílů či shod v interpretaci umění u Francouzů a Čechů, rozhodla jsem se ve své bakalářské práci také zohlednit možné vzniklé nuance prostřednictvím expresivní interpretace (expresivní interpretace je parafráze výrazové hry, která ji předcházela).

Při takovémto způsobu interpretace se mění forma uměleckého díla, ovšem jeho obsah musí zůstat stejný nebo alespoň podobný, aby nedošlo k zásadní proměně jeho obsahové soustavy a nebylo vytvořeno zcela nové dílo. Díky tomuto předpokladu můžeme porovnávat výstižnost a správnost jednotlivých variací – lze tedy uvažovat o míře pravdivosti expresivních interpretací, polemizovat o ní i argumentovat. Jakých důležitých momentů je třeba si všímat, abychom posuzovali správnost a přiléhavost interpretace?⁶³

Obvykle rozlišujeme dvě takové situace, které vychází z podmínky, že umělecký artefakt vtáhl účastníka do svého světa prostřednictvím uměleckého zážitku. Chceme-li tedy posoudit správnost interpretací, musíme „otestovat“ to, zda náš vstup do světa díla byl dostatečně zažitý a to, zda je naše výpověď o tomto zážitku dostatečně přiléhavá. Právě pocit přiléhavosti („to sedí“, případně „to je mimo“) je to jediné, na co se můžeme zpočátku spolehnout, jelikož umělecká tvorba nemá a ani nemůže mít stejně zažité a konvencí potvrzované významy jako projevy přirozeného jazyka.⁶⁴

Jelikož je expresivní interpretace také úzce spjatá s výtvarným zážitkem, uvedu zde pro ukázkou složky zážitku, aby bylo později lépe srozumitelné, na jakou z těchto složek se zaměřuji v samotném zadání tvorby.

- **Významová složka zážitku** - zaostřuje pozornost na věcné obsahy díla (co, konkrétně je zde nakresleno?), nebo v širším ohledu na jeho námět (o co v obraze jde?)
- **Konstruktivní složka zážitku** - obrací naši pozornost k těm výtvarným stránkám díla, které jsou pro něj nejtypičtější a zakládají jeho identitu jako

⁶³ SLAVÍK, J. *Umění zážitku a zážitek umění I*. Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2001. s. 247 – 248. ISBN 80-7290-066-8.

⁶⁴ SLAVÍK, J. *Umění zážitku a zážitek umění I*. Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2001. s. 248. ISBN 80-7290-066-8.

díla výtvarného, tedy i vizuálního a haptického, jednoduše řečeno odpovídá na otázku (jak je to vyjádřeno?)

- **Empatická složka zážitku** – uplatňuje se zde schopnost člověka identifikovat se s Druhým jako s autorem výrazu, odpovídá na otázku (kdo se ke mně svým výrazem – dílem obrací?)
- **Prožitková složka zážitku** – soustřeďuje pozornost na osobní niterné stavy a procesy (postoje, dojmy, emoce), odpovídá na otázku (co prožívám při setkání s výrazem – dílem?)⁶⁵

3.2.2.1 VÝBĚR UMĚLECKÉHO DÍLA

Dílo, které jsem zvolila k expresivní interpretaci, je dílo od mexické umělkyně Fridy Kahlo, *Abrazo Amoroso*.

Záměrně se jím stalo proto, že mohu při posuzování rozdílností v interpretaci mezi dětmi vycházet ze svých vlastních zkušeností s tímto obrazem, které jsem získala na jednom z praktických předmětů ve škole, kde jsme toto umělecké dílo parafrázovali celý jeden semestr.

3.2.2.2 POMŮCKY KE TVOŘENÍ

K tvorbě parafráze dětem nabízím nemalé množství různých pomůcek, aby se tak lépe projevila jejich fantazie a tvořivost a také, aby se tím umocnil jejich zážitek z výrazové hry. Předpokládám, že dívky by si při tvorbě mohly zvolit větší množství rozmanitých pomůcek a barev a chlapci naopak by se mohli spíše spokojit jen se základními pomůckami.

Tyto pomůcky jsou stejné pro obě skupiny. Volím proto věci jednoduché k obstarání, finančně dostupné a také důvěrně známé dětem.

⁶⁵ SLAVÍK, J. *Umění zážitku a zážitek umění I*. Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2001. s. 255 - 264. ISBN 80-7290-066-8.

Budeme potřebovat alespoň základní temperové barvy, fixy, pastelky, štětce, kelímek na vodu, papírovou lepenku, lepidlo, kousky látek a barevnou vlnu, nůžky s kulatou špičkou, časopisy. Nejdůležitější pomůckou pak bude bílá čtvrtka formátu A4, která bude sloužit jako podkladová plocha pro celou parafrázi.

3.2.2.3 TVORBA PARAFRÁZE

Při tvorbě parafráze, se chci zaměřit na jednu dílčí složku výtvarného zážitku a tou je složka *významová*. Chci zjistit, co pokládají děti na obraze za nejdůležitější.

Děti mají na samotnou tvorbu třicet minut, ale ani jedno z nich tento časový limit nedodrželo. Mohou si zvolit libovolné pomůcky.

Při tomto šetření postupuji tak, že u každého respondenta popíšu jeho parafrázi. Na co se zaměřil, jakou techniku pro tvorbu zvolil a s jakými prekoncepty se v jeho díle setkáváme. Následně opět porovnám obě skupiny mezi sebou. Jak si poradily s daným úkolem a jaké prekoncepty se mezi nimi shodují a které jsou rozdílné.

- FRANCOUZSKÁ SKUPINA DĚTÍ

Respondent č. 1 - Rosalie, 10 let

Technika: tempery, výrazné barvy, lepení vlny

Koncepty: **Matka Země** – vlna na vlasech, výraz v obličejí, postava **Ženy** – černé vlasy, barevné **Ruce, Slunce /Měsíc** – téměř stejně veliké, **Koberec**

Barevnost: výrazné barvy (černá, zelená)

Respondent č. 2 - Angelo, 11 let

Technika: kresba, lepení vlny, barevné pastelky

Koncepty: **Matka Země** bez těla a rukou, **Žena** objímá muže, červené triko, **Muž, Červený koberec, Ruce** – vychází z nich kořeny, různě barevné, **Rostliny** – bez detailů, **Slunce/Měsíc** – různé velikosti

Barevnost: nevýrazné pastelové barvy, málo barevné

Respondent č. 3 - Ilana, 12 let

Technika: kombinovaná technika, fixy, tempery, lepení vlny

Koncepty: **Univerzum**, **Matka Země** – bez těla, jen prso, z něhož vyrůstá strom, **Žena** – výraz v obličeji, jen obličej, **Muž** – jednoduchý, nepropracovaný, jen díra na čele, **Rostliny** - propracované, **Pes**, **Slunce/Měsíc** – téměř stejně veliké, **Červený koberec** – umístěný přes postavu muže

Barevnost: základné barvy, jednoduché

Respondent č. 4 - Cyril, 12 let

Technika: kombinovaná technika, pastelky, lepení barevných papírů, obrázky z časopisů

Koncepty: **Matka Země** – s tělem, drží muže i ženu, prso, strom na těle, **Žena** – drží muže, nalepený obličej, **Muž** – nalepený obličej, díra v hlavě, **Koberec**

Barevnost: nevýrazné barvy, zelená kombinovaná tužkou

Respondent č. 5 - Ema, 14 let

Technika: kombinovaná technika, tempery, pastelky, formát na výšku

Koncepty: **Univerzum** – výrazný obličej, **Matka Země** – s tělem, vyrůstá z ní strom, po těle se plazí had, prso, objímá muže, výraz v obličeji, **Žena** – červené triko, drží muže, **Muž** – díra v hlavě, **Rostliny**, **Den/Noc** – striktní rozdělení, **Ruce** – rostou z nich kořeny, **Slunce/Měsíc** – téměř stejná velikost, **Červený koberec**

Barevnost: tmavé, výrazné barvy

- ČESKÁ SKUPINA DĚTÍ

Respondent č. 6 - Michala, 10 let

Technika: malba, tempery, lepení barevného papíru

Koncepty: **Ruce** – malované přes celou plochu, **Matka Země** – výraz ve tváři, **Univerzum** - naznačený obličej, **Červený koberec**

Barevnost: výrazné barvy, jednoduché, málo barev

Respondent č. 7 - Petr N., 11 let

Technika: kresba tužkou, pastelkami

Koncepty: **Matka Země** – drží muže a ženu, tělo, prso, výraz v obličejí, **Žena** – výraz v obličejí, drží muže, **Muž** – oko na hlavě, **Rostliny** – detailně nakreslené, **Slunce/Měsíc** – rozdílná velikost, **Červený koberec**

Barevnost: nevýrazná

Respondent č. 8 - Tereza, 12 let

Technika: malba temperami, kresba tužkou

Koncepty: **Matka Země**- výraz ve tváři, tělo, drží muže, prsa, **Žena**- výraz ve tváři, tělo, **Muž** – oko na hlavě, výraz ve tváři, **Slunce/Měsíc** – téměř stejná velikost, **Rostliny** – barevné, výrazné, **Ruce** – vyrůstají z nich kořeny, **Červený koberec**

Barevnost: výrazná barevnost, velké množství barev

Respondent č. 9 - Petr M., 12 let

Technika: kresba tužkou, pastelkami

Koncepty: **Matka Země** – tělo, výraz ve tváři, **Žena** – triko, drží muže, výraz ve tváři, **Muž** – výraz ve tváři, oko na čele, **Rostliny** – detailně vykreslené, **Slunce/ Měsíc** – rozdílné velikosti, **Červený koberec**

Barevnost: strohá, použití dvou barev

Respondent č. 10 - Anna, 14 let

Technika: kresba pastelkami, lepení látky, formát na výšku

Koncepty: **Matka Země** – výraz ve tváři, drží muže a ženu, tělo, prsa, **Univerzum**, **Žena** – výrazný obličej, černé vlasy, bez rukou, **Muž** – výrazné oko na čele, černé vlasy, **Pes**, **Rostliny** – jen naznačené, **Ruka** – důležitá je jedna z rukou, **Slunce/Měsíc** – rozdílná velikost, **Červený koberec**

Barevnost: pastelové barvy

- KOMPARACE FRANCOUZSKÉ A ČESKÉ SKUPINY

Komparace parafrází není jednoduchá. Děti dostaly za úkol namalovat „Co na obraze jim přijde důležité“. Jejich interpretace se ale od sebe navzájem velmi liší. I přes tyto odlišnosti se zde ale najdou jisté podobnosti u dětí ve stejné skupině a naopak rozdíly mezi jednotlivými skupinami.

U francouzské skupiny se reakce na otázku „co je na obraze nejdůležitější“ setkáváme s odpovědí, že na obraze je důležité snad úplně vše. Na většině dětských parafrází tak objevíme skoro všechny koncepty. Nejsou propracované do nejmenších detailů. Francouzi ani nedbají na proporční odlišnosti u Slunce a Měsíce. Výrazy v obličejích u jednotlivých postav také nejsou detailně znázorněny a u postavy muže pak obličej v některých případech úplně chybí a je nahrazený velkou barevnou tečkou. Na každé z francouzských parafrází najdeme velké ruce. Ruce u ostatních postav pak zdaleka nejsou tak důležité, jelikož se vyskytují v parafrázích jen nepatrně. Celkově to vypadá, že se zde opět projevuje jistá tendence Francouzů postihnout vše, ale spíše obecně.

Naproti tomu česká skupina se vyznačuje jistou střídmostí ve výběru toho důležitého. Velmi výrazným konceptem se pro většinu respondentů stává Matka Země, která je znázorněná s výrazem v obličejích, má tělo (často postrádaný prvek u francouzské skupiny) a ruce, které směřují k postavám pod ní. Dále pak je to postava muže a jeho oko uprostřed čela (Češi již nekreslí jen barevnou tečku, ale dávají „oku“ jeho konkrétní podobu). Postava ženy, objevují se zde i ruce. Zajímavé, oproti francouzské skupině je, že Češi považují například za důležitou jen jednu ruku. Respektive ve více případech považují za důležitou jen jednu stranu obrazu. Dále tato skupina dodržuje jistá proporční pravidla a velmi detailně vypracovávají pro ně důležité koncepty.

Opět tedy můžeme tvrdit, že udávají výrazům konkrétní podobu, ale zároveň vystihují jen to podstatné.

U obou skupin také nalezneme odlišnosti, které se nedají porovnat v jednotlivých skupinách. Jedná se o barevnost parafrází. Někdo používá tempery (z obou skupin jen dívky), v těchto případech jsou pak barvy velmi výrazné. Chlapci spíše volí kresbu tužkou či pastelkami. Výraznější barevnost je pak u chlapců francouzských, kteří kreslí větším množstvím barev. Velmi zajímavou skutečností je, že obě skupiny ve všech případech

zobrazují červený koberec pod postavou ženy a muže, o kterém se v rozhovorech nezmínily.

4 ZÁVĚR

Bakalářská práce *Kulturní podmíněnost dětské interpretace umění* se zabývá teoretickou stránkou, empirickým popisem a analýzou dětských interpretací umění. Existují rozdíly v dětské interpretaci umění v jiných kulturách? Pakliže ano, jak se tyto rozdíly projevují? To jsou otázky, na které se snažím najít odpověď prostřednictvím této práce.

Na samotném začátku jsem k výzkumnému šetření přistupovala na základě svých zkušeností s kulturou francouzskou a českou. Francouzská kultura je pro mě odlišná od české. Vyznačuje se větší provázaností s duchovní stránkou, také odlišným vnímáním světa, přijde mi více kultivovaná. Česká kultura má oproti tomu mnohem praktičtější přístup ke světu. I přes to, že jsem k výzkumu přistupovala již se svými předpoklady, domněnkami, podařilo se mi zjistit daleko víc dílčích poznatků o rozdílnostech těchto dvou kultur v interpretaci a také si tyto své domněnky potvrdit či vyvrátit.

U interpretací jednotlivých obrazů, jsem dospěla k zajímavým poznatkům o daných skupinách, potažmo o jednotlivé kultuře.

Domnívala jsem se, že francouzské znalosti o víře a náboženství se při interpretování děl projevují daleko více, než u Čechů.

Má domněnka se ukázala jako pravdivá. Bez ohledu na věk dítěte, mi k tomuto tématu řekli francouzští respondenti překvapivě mnoho informací. Jejich interpretace byly založené na hlubokých znalostech náboženství a víry. Češi pak vztahují své prekoncepty k tomuto konceptu na základě svých praktických zkušeností. Interpretují například koncept Ježíše Krista jako něco hmatatelného, materiálního. Nepřikládají mu tak silnou duchovní hodnotu. Velmi zajímavá informace byla, že jedno z českých dětí, se na základě toho, že se s ukřižovaným Ježíšem setkává jen u babičky na zdi, domnívá, že Ježíš je Čech.

Druhá domněnka vycházela z toho, že Češi jsou více provázaní s přírodou. Z tohoto důvodu jsem tedy zaměřila svou pozornost i na krajinu, která na jednotlivých obrazech zaujímalá své nedílné místo.

Ukázalo se, že Češi dokážou vybrat z obrazu takové přírodní úkazy, podle kterých jsou schopni určit ročního období. Například u díla *Žlutý Kristus* vycházejí ze své praktické zkušenosti, jako že na podzim jsou barvy listů oranžové.

Francouzi spíše přisuzují obrazu roční období podle barevnosti nebe. Obracejí se k nebi. Opět se ukázalo, že i v krajině obrazu vidí spíše duchovní podtext a zkušenostem s barvami na podzim nepřikládají tak silný význam jako je to patrné v české skupině. I tato domněnka se mi tedy potvrdila.

Dospěla jsem i k novým poznatkům o rozdílnosti interpretací mezi těmito kulturami. Francouzi mají tendence zobecňovat. Ukázalo se, že pro ně není tak podstatné přiřknout význam nějakému výrazu.

Děti české mají oproti tomu tendence pojmenovávat, konkretizovat. Je jim tedy blízké přiřknout výrazu jeho význam.

Také jsem zjistila, že Češi míchají jednotlivé barvy dohromady, používají nové odstíny. Francouzi, pak naproti tomu používají jen základní barvy a vždy je spojí s dalším doplňujícím výrazem.

Při interpretaci obrazu La Cometa se objevily další rozdílnosti, které se vyskytují v jednotlivých skupinách. Objevují se zde nerovnoměrnosti v interpretacích, které vycházejí z odlišných geografických poloh jednotlivých zemí. Francouzi si často spojují různé části krajiny s „mořem, oceánem“. Oproti tomu se v Čechách s těmito výrazy setkáme jen zřídka. Jsou nahrazeny „loukami, horami“. Také jsem dospěla k poznatku, že Češi si všímají více detailů, které považují za důležité.

Shoda mezi jednotlivými skupinami se také projevila právě u interpretování obrazu La Cometa. Oběma skupinám činilo velké problémy určování času/období. Ukázalo se tedy, že jakmile se jedná o abstraktnější obraz či výraz, neprojevují se tak markantně rozdílnosti v interpretacích mezi jednotlivými kulturami, ale spíše mezi respondenty navzájem.

Jedná - li se tedy o abstrakci, děti stejného věku interpretují obsah obrazu podobně.

Další zajímavou shodou mezi dětmi stejného věku, se ukázalo být určování důležitosti jednotlivých výrazů na základě počtu. Čím více stejných výrazů se na obraze vyskytuje, tím větší důležitost jim přisuzují.

Při interpretaci posledního obrazu od Fridy Kahlo bylo patrné, že Češi považují za jednu z nejpodstatnějších věcí „mateřství“, „ochranu“. Na základě jejich výpovědí tedy usuzují, že důležitou součástí dětského života v Čechách hraje matka, potažmo rodina.

Francouzské děti se v tomto případě spíše přiklánějí k přírodě, což byl opravdu zajímavý poznatek, který jsem do té doby neočekávala.

U expresivní interpretace jsem narazila na tendence Čechů být více materiální a praktičtější. Ukázalo se, že obsáhnout podstatné, je pro ně přirozenější než u Francouzů, kteří se spíše přiklánějí k obecnému zobrazování s ohledem na estetičnost provedení.

Zobecním – li jednotlivé rozdíly vzniklé při dětské interpretaci umění mezi jednotlivými kulturami, bude to vypadat následovně:

Francouzi

- tendence zobecňovat
- duchovní stránka
- základní barevnost

Češi

- tendence konkretizovat
- materiální stránka
- široká škála barev

Metody konceptové analýzy, které jsem při svém šetření využívala, bych doporučila i svým následovníkům, kteří by se chtěli podobným, či zcela odlišným problémem zabírat. Její použití není jednoduché a v mnoha případech výzkumu bylo velmi náročné pečlivě vybírat dílčí složky, které jsou pro tuto analýzu podstatné a správně je začlenit do kontextu celé práce. Nespornou výhodou konceptové analýzy ovšem je atraktivnost jejího použití a snadná dostupnost odborných textů, které se k této analýze váží.

Díky tomuto výzkumu jsem objevila řadu podstatných rozdílů při interpretaci uměleckých děl u dvou dílčích kultur. Myslím, že by tato práce mohla být přínosem pro budoucí pedagogy, kteří by se chtěli zabývat stejným problémem vztaženým k odlišným kulturám, nebo by chtěli podrobněji zkoumat zjištěné rozdílnosti a vysvětlit je. Zároveň nabízí podněty k úvaze o dalším rozšíření tohoto výzkumu.

Já sama jsem si touto formou rozšířila své znalosti nejen v oblasti pedagogické, ale také v oblasti umění a dokonce dětské psychologie. Celý výzkum byl velmi příjemný, provázaný řadou dalších poznatků o francouzské i české kultuře a také řadou velmi zajímavých setkání.

5 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Paul GAUGUIN, Žlutý Kristus, olej na plátně, 92,1 × 73 cm,	14
Obrázek 2 Francisco de Goya-La Cometa, tapisérie, 1778. 269 x 285 cm. Museo del Prado, Madrid, Spain.....	23
Obrázek 3 Joseph Mallord William Turner, Déšť, pára a rychlost-Velká západní železnice, 1844, olej na plátně, 90,8 x 122 cm, National Gallery, Londýn	32
Obrázek 4 Jean Auguste Dominique Ingres-Turecká lázeň, 1862 olej na plátně na dřevě průměr 108 cm Musée du Louvre, Paříž.....	38
Obrázek 5 Frida Kahlo-Milostné objetí, Abrazo Amoroso, 1949.....	46
Obrázek 6 Rosalie - parafráze obrazu Abrazo Amoroso.....	70
Obrázek 7 Angelo - parafráze obrazu Abrazo Amoroso.....	70
Obrázek 8 Ilana - parafráze obrazu Abrazo Amoroso.....	71
Obrázek 9 Cyril - parafráze obrazu Abrazo Amoroso	71
Obrázek 10 Ema - parafráze obrazu Abrazo Amoroso	72
Obrázek 11 Michala - parafráze obrazu Abrazo Amoroso.....	72
Obrázek 12 Petr N. - parafráze obrazu Abrazo Amoroso	73
Obrázek 13 Tereza - parafráze Abrazo Amoroso.....	73
Obrázek 14 Petr M. - parafráze obrazu Abrazo Amoroso.....	74
Obrázek 15 Anna - parafráze obrazu Abrazo Amoroso	74
Tabulka 1 Společné prekoncepty FR, Obraz Žlutý Kristus	17
Tabulka 2 Společné prekoncepty CZ, Obraz Žlutý Kristus	20
Tabulka 3 NÁZORNÉ POROVNÁNÍ DĚTSKÝCH PREKONCEPTŮ, obraz Žlutý Kristus	22
Tabulka 4 Společné prekoncepty FR, obraz La Cometa	26
Tabulka 5 Společné prekoncepty CZ, obraz La Cometa	29
Tabulka 6 NÁZORNÉ POROVNÁNÍ DĚTSKÝCH PREKONCEPTŮ, obraz La Cometa.....	31
Tabulka 7 Společné prekoncepty FR, obraz Déšť, pára a rychlost-Velká západní železnice	34
Tabulka 8 Společné prekoncepty FR, obraz Déšť, pára a rychlost-Velká západní železnice	36
Tabulka 9 Porovnání prekonceptů u stejně starých dětí - Rosalie, Michala	37
Tabulka 10 Porovnání prekonceptů u stejně starých dětí - Angelo, Petr N.	37
Tabulka 11 Společné prekoncepty FR, obraz Turecká lázeň.....	41
Tabulka 12 Společné prekoncepty CZ, obraz Turecká lázeň	43
Tabulka 13 NÁZORNÉ POROVNÁNÍ DĚTSKÝCH PREKONCEPTŮ, obraz Turecká lázeň.....	45
Tabulka 14 Společné prekoncepty FR, obraz Abrazo Amoroso.....	50
Tabulka 15 Společné prekoncepty CZ, obraz Abrazo Amoroso	53
Tabulka 16 NÁZORNÉ POROVNÁNÍ DĚTSKÝCH PREKONCEPTŮ, obraz Abrazo Amoroso.....	55

6 SEZNAM LITERATURY

FRYDRYCHOVÁ, M., MAŘÍKOVÁ L. *1000 geniálních obrazů*. Praha: Mladá fronta, a.s. 2007. ISBN 978-80-204-1647-6.

FULKOVÁ, M. *Diskurz umění a vzdělávání*. Praha: H&H, 2007. ISBN 978-80-7319-076-7.

GRAHAM-DIXON, A. *Umění-Velký obrazový průvodce*. Praha: Euromedia Group, k. s. Knižní klub, 2010. ISBN 978-80-242-2663-7.

HAGEN, R., HAGEN, R. M. *Mistři světového umění-Francisco Goya*, Bratislava: Slovart, s.r.o., 2004. ISBN 80-7209-571-4.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HORÁČEK, R., ZÁLEŠÁK, J.: *Aktuální otázky zprostředkování umění-Teorie a praxe galerijní pedagogiky, vizuální kultura a výtvarná výchova*. Brno: MU. 2007, ISBN 978-80-210-4371-8.

CHVATÍK, K. *Strukturální estetika*. Praha: Victoria Publishing, 1994. v <http://www.artefiletika.cz/modules/articles/article.php?id=9>, vyhledáno 13. 4. 2012

KETTENMANNOVÁ, A. *Frida Kahlo-Utrpení a vášně*. Bratislava: Slovart, s. r.o., 2006. ISBN 978-80-7391-385-4.

SLAVÍK, J. *Umění zážitku a zážitek umění I*. Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2001. ISBN 80-7290-066-8.

SLAVÍK, J., ŠKALOUDOVÁ, B. *Co dělám, když interpretuji?* Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Pedagogická fakulta – Katedra výtvarné kultury

SLAVÍK, J., WAWROSZ, P. *Umění zážitku a zážitek umění II*. Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2001. ISBN 80-7290-130-3.

TRIADÓ TUR, J. R. *Geniové umění-Gauguin*. Praha: Nakladatelství SUN, s.r.o. 2010. ISBN 978-80-7371-262-4.

VIGUÉ, J. *Mistři světového malířství*. Praha: AdAm Studio, 2008. ISBN 978-80-255-0075-0.

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

Art. Blogspot. com [online]. c 2012

<<http://gauguin-art.blogspot.com/2007/09/yellow-christ.html>>, vyhledáno 2. 4. 2012

Artefiletika. cz [online]. c 2012

<<http://www.artefiletika.cz/modules/articles/article.php?id=9>>, vyhledáno 13. 4. 2012

<<http://www.artefiletika.cz/modules/articles/article.php?id=16>> , vyhledáno 14.4.2012

Artmuseum. cz [online]. c 2012

<http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=6009>, vyhledáno 15. 4. 2012

Rebstein.wordpress.com [online]. c 2012

<<http://rebstein.wordpress.com/2007/11/29/>>, vyhledáno 15. 4. 2012

Slavneobrazy.cz [online]. c 2012

<<http://www.slavneobrazy.cz/turner-william-dest-para-a-rychlost-impresionismus?idm=2-1&autor=Turner,%20William&kam=jeden&ido=804>>, vyhledáno 13. 4. 2012

Wikipedia. cz [online]. c 2012

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Paul_Gauguin_026.jpg>, vyhledáno 14. 4. 2012

<http://cs.wikipedia.org/wiki/William_Turner>, vyhledáno 14. 4. 2012

7 RESUMÉ

Bakalářská práce *Kulturní podmíněnost dětské interpretace umění* se zabývá teoretickou stránkou, empirickým popisem a analýzou dětských interpretací umění. Napomáhá pochopit vlivy kulturního rázu působící na výklady umění ve dvou dílčích kulturách. Upozorňuje na odlišnosti v prekonceptech respondentů vztaženým ke konceptům uměleckých děl a tyto nuance se snaží obsáhnout formou konceptové analýzy.

Tato práce může být přínosem pro budoucí pedagogy, kteří by se chtěli zabývat stejným problémem vztaženým k odlišným kulturám, nebo by chtěli podrobněji zkoumat zjištěné rozdílnosti a vysvětlovat je. Zároveň nabízí podněty k úvaze o dalším rozšíření tohoto výzkumu.

..

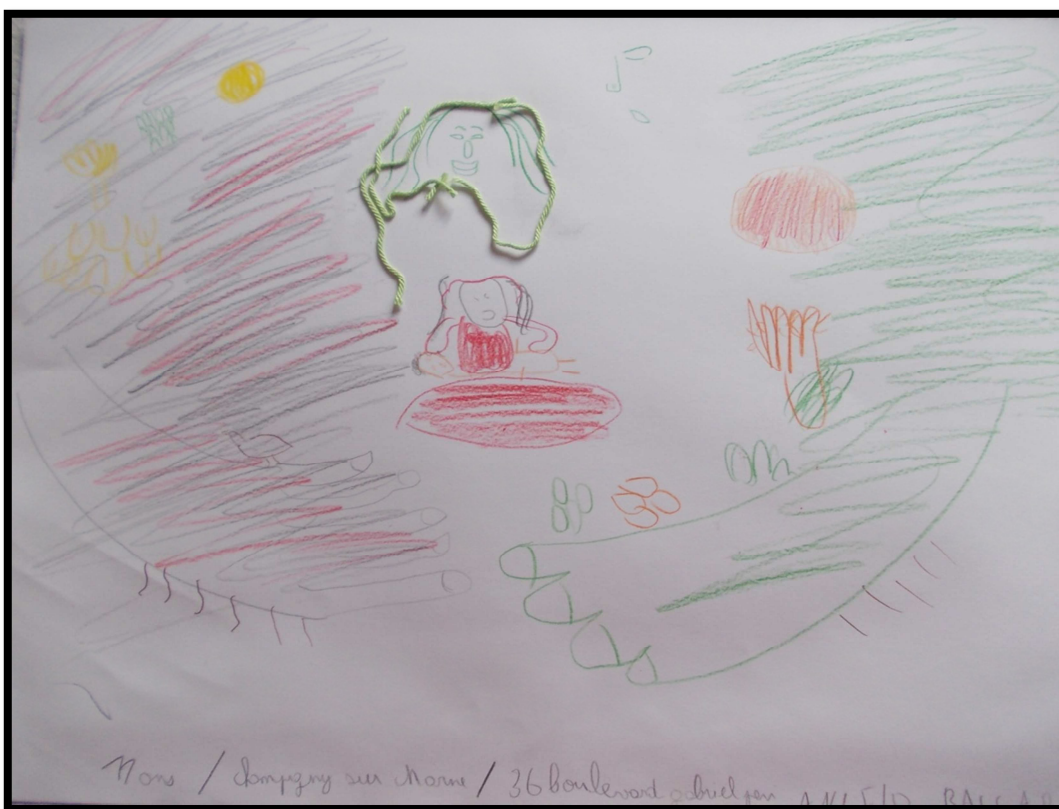
Thesis „Culture conditionality of children’s interpretation of art “brings theoretical framework, empiric description and analysis of children’s interpretation of art. It helps to understand the influence of cultural environment of two different cultures. The thesis also points out differences in pre-concepts of respondents in relation to artwork and these nuances are explored by conceptual analysis.

This work can benefit future pedagogues that might be interested in observing the same issue in two different cultural environments or examine the differences and explain them. It also brings the basis for future extensive research.

8 PŘÍLOHY

Obrázek 6 Rosalie - parafráze obrazu Abrazo Amoroso

Obrázek 7 Angelo - parafráze obrazu Abrazo Amoroso

Obrázek 8 Ilana - parafráze obrazu Abrazo Amoroso

Obrázek 9 Cyril - parafráze obrazu Abrazo Amoroso

Obrázek 10 Ema - parafráze obrazu Abrazo Amoroso

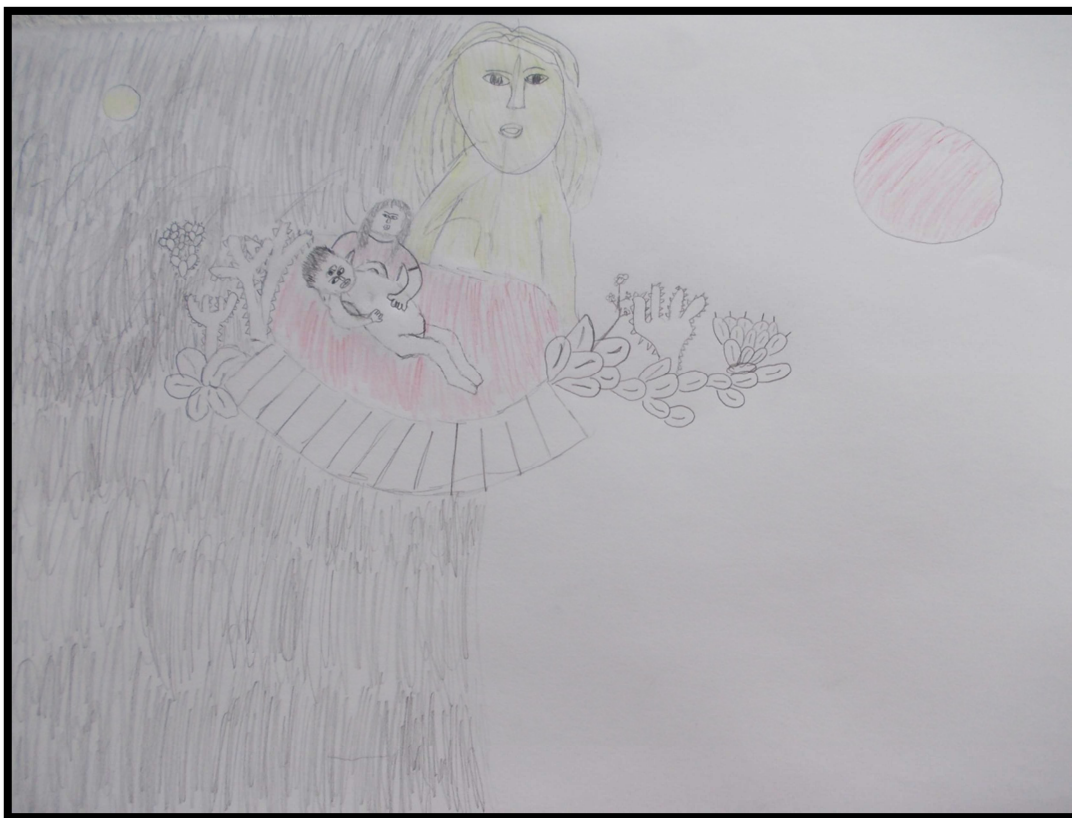
Obrázek 11 Michala - parafráze obrazu Abrazo Amoroso

Obrázek 12 Petr N. - parafráze obrazu Abrazo Amoroso

Obrázek 13 Tereza - parafráze Abrazo Amoroso

Obrázek 14 Petr M. - parafráze obrazu Abrazo Amoroso

Obrázek 15 Anna - parafráze obrazu Abrazo Amoroso

Dětské prekoncepty• **Žlutý Kristus**

Rosalie						
JEŽÍŠ KRISTUS	KRUCIFIX	ŽENY	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	VÍRA/NÁBOŽENSTVÍ
Bible	mrtvý Ježíš	modlitba	cesta	červené stromy	červené stromy	Bůh
Kristův život	nesouhlas Ježíše s ostatními		pán	léto	modré nebe	křtění
náboženství	ukřižování na kříži		stromy	modré nebe	žlutý Ježíš	modlitba
Nazaret			vesnice			nebe
			zabíjení kachen			

Angelo						
JEŽÍŠ KRISTUS	KRUCIFIX	ŽENY	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	VÍRA/NÁBOŽENSTVÍ
hubený člověk	Ježíš na velkém kříži	lidé	domy	hnědá barva	modré nebe	Bůh
modlitba		modlitba	loď	léto	růžové stromy	křtění
účes, bradka			nebe	modré nebe	žlutý Ježíš	modlitba
zástupce rostlin			stromy	růžová barva		
			vesnice	žlutá barva		

Ilana						
JEŽÍŠ KRISTUS	KRUCIFIX	ŽENY	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	VÍRA/NÁBOŽENSTVÍ
bledost	muž přibitý na kříži	Kristova matka	lidé	jaro	žlutá barva- Ježíš, odlesk Slunce, dobová neznalost jiné barvy na vymalování těla/obličeje	babička-vesnice
jednoduše namalované tělo	nesouhlas s ostatními	smutek	západ Slunce	nebe blankytně modré		Bible
ukřižovaný člověk			zeď	rozkvělé stromy		Exodus/Genesis
vyhublost			žlutá tráva			katolík
žebra						kostel
						život/poslední léta Ježíše Krista

Cyril						
JEŽÍŠ KRISTUS	KRUCIFIX	ŽENY	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	VÍRA/NÁBOŽENSTVÍ
	ukřižování na kříži	černá barva	domy	léto	červené a oranžové stromy	kostel
		modlitba	dvě ženy	oranžová barva	modré nebe	křtění
		modrá barva	hory		žlutá země	rodina
		oranžová barva	muž		žlutý Kristus	
			stromy			

Ema						
JEŽÍŠ KRISTUS	KRUCIFIX	ŽENY	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	VÍRA/NÁBOŽENSTVÍ
nejvíce známý ukřižovaný člověk	kříž	modlitba	hory	jaro-větve s více květy	teplé barvy	babička
rouška přes boky	muž na kříži	ztráta rodinného příslušníka	malá vesnice	léto-zelené stromy	ženy béžové	Bůh
účes			modré nebe	podzim-všechny druhy barev stromů	žlutý Ježíš-světlejší oproti ženám	kostel
vousy			rozlehlost	zima-holé stromy		Křesťané
			stromy			křtění
						protestant
						stvoření světa
						víra v mystérium

Michala						
JEŽÍŠ KRISTUS	KRUCIFIX	ŽENY	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	VÍRA/NÁBOŽENSTVÍ
Čech	Ježíš přibitý na kříži	jeptišky uctívající Ježíše	domy	barevné listy na stromech	žlutý Ježíš	nevěra v Boha
patron domácnosti			stromy	podzim	bílo-hnědá	babička-vesnice
přibitý na kříži			cesta		červeno-oranžová	
			vesnice		hodně barevné	

Petr N.						
JEŽÍŠ KRISTUS	KRUCIFIX	ŽENY	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	VÍRA/NÁBOŽENSTVÍ
propracovaný	umrtvení Kristuse	klanící se	cesta	barevné stromy	bílá	nevěra v Boha
nažloutlý		nahnědlá barva	domy	podzim	červená	škola
			řeka		hnědá	
			stromy		převažuje nažloutlá	
			tráva			

Tereza						
JEŽÍŠ KRISTUS	KRUCIFIX	ŽENY	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	VÍRA/NÁBOŽENSTVÍ
chlupy na těle	ukřížovaný Ježíš	služky	cesta	listy mění barvu	červená, černá	film
šortky			domy	louky, nebe značí podzim	Ježíš je zlatý	nevěra v Boha
ukřížovaný			lesy	podzim	ladí k sobě	obrazy
			pole		oranžovo-bílá	škola
			řeka		pleťová	
					světle modrá	

Petr M.						
JEŽÍŠ KRISTUS	KRUCIFIX	ŽENY	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	VÍRA/NÁBOŽENSTVÍ
přibitý na kříži	Kristus na kříži	klečící pod Kristem	jiná než v Česku	podzim	bílá	kostel
vstal z mrtvých		neštěstí	obloha	žluté stromy	modrá	obrazy
		pláč	silnice		žluto-oranžová	víra v Boha
		rodina Ježíše	stromy			

Anna						
JEŽÍŠ KRISTUS	KRUCIFIX	ŽENY	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	VÍRA/NÁBOŽENSTVÍ
hubený	ukřížovaný Ježíš		nebe	oranžová, žlutá, červená	Ježíš-žluto modrý	knížky
jednoduchý			rybář	podzim	klidné barvy	nevěra v Boha
nepropracovaný			řeka	podzimní barevnost	oranžová	televize
patron domácnosti			stromy		žlutá	

- La Cometa

Rosalie							
ODĚV	LIDSKÁ ČINNOST	LÉTAJÍCÍ DRAK	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	DŮM	LIDÉ
	tanec	nutí nás k zamyšlení	modré nebe	jaro	tmavá barva	budova za spadlým stromem	muži na stromě
	cvičení	poznáme podle něj, co je za roční období	pes	v létě by drak nelétal		dům jako z pouště	tančící žena
			písek	vlasý létají ve větru			
			strom				

Angelo							
ODĚV	LIDSKÁ ČINNOST	LÉTAJÍCÍ DRAK	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	DŮM	LIDÉ
	pouštění draka	nejdůležitější věc na obraze	malá skála	jaro	realistická	v pozadí	muži peroucí se o draka
	zpěv	spor	stromy	strom se zelenými listy			žena
	spor	všichni ho chtějí ovládat	nebe s mraky				
	zápas mezi ostatními	ovlivňuje všechny přítomné	dům				
	krádež						

Ilana							
ODĚV	LIDSKÁ ČINNOST	LÉTAJÍCÍ DRAK	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	DŮM	LIDÉ
detaily	slavení svátku		pes	léto	realistická		muž v popředí někoho hledá
	tanec/bláznovství		východ Slunce	modré nebe	obraz vypadá jako fotografie		
	pohyb		nebe s mraky	silný východ Slunce			
	nikdo nemá stejnou pozici		moře obklopené horami	barva stromu			
			strom				

Cyril							
ODĚV	LIDSKÁ ČINNOST	LÉTAJÍCÍ DRAK	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	DŮM	LIDÉ
oblečení středověku	vzhlížení k nebi	pouštěný jedním člověkem	pes	léto	realistická	hrad	hovořící muži
	pouštění draka		nebe s mraky	pohyb venku		odlišný od domů ve Francii	muž pouštící draka
	stání		hrad	nebe bez velkého množství mraků			muž hledí do nebe
	sezení		strom				
	diskuze mezi lidmi						
	realist.činnost						

Ema							
ODĚV	LIDSKÁ ČINNOST	LÉTAJÍCÍ DRAK	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	DŮM	LIDÉ
z 18.století	pouštění draka	všichni ho chtějí ovládat	pes	jaro	v pozadí světlejší než v popředí	moderní budova	muž pouštící draka
	spor	spor	stromy	lidé ozáření Sluncem		modernější než lidé na obraze	muži peroucí se o draka
	vzhlížení k nebi		budova				muž hledí do nebe
	stání		hory				
	zpěv		vítr				
			západ Slunce				
			modré nebe				

Michala							
ODĚV	LIDSKÁ ČINNOST	LÉTAJÍCÍ DRAK	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	DŮM	LIDÉ
křiklavé barvy	pouštění draka	přivozuje lidem štěstí	stromy	léto	zlatá	chrám	
staromódní	pád na zem		pes	Slunce svítí	modrá	důležitý, mohou v něm bydlet lidé	
z 12. století			cesta	mraky	zelená		
			tráva		šedá		
			vše je vzdálené		fialová		

Petr N.							
ODĚV	LIDSKÁ ČINNOST	LÉTAJÍCÍ DRAK	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	DŮM	LIDÉ
starší doba	tanec		pes	jaro	tmavě modrá	dům s kulatou střechou	ženy
z 80. let	stání na kameni		strom	strom se zelenými listy	tmavě zelená	jiný, než v Česku	muži
	vzhlížení do nebe		drak		světle oranžová		
			domy		světle žlutá		

Tereza							
ODĚV	LIDSKÁ ČINNOST	LÉTAJÍCÍ DRAK	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	DŮM	LIDÉ
staré kostýmy	hádky		stromy	jaro	šedá		zahalené ženy
40 let zpět	bláznovství/ nervozita		létaující drak	barva stromu	žlutá		muži na stromě
zahalené ženy	stání		pes	světlá obloha	bílá		sedící muži pod stromem
	sezení		most		zlatá		
	vzhlížení/ promlouvání k nebi		houby		smutná/ tmavá		
	rvačka						
	pohyby těla-tvoří komplet						

Petr M.							
ODĚV	LIDSKÁ ČINNOST	LÉTAJÍCÍ DRAK	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	DŮM	LIDÉ
bohatá rodina	pouštění draka	poznáme podle něj, co je za roční období	strom	podzim/jaro	velké množství barev	palác	jsou nejdůležitější na obraze
doba za Ježíše Krista	hra	podzim/jaro	obloha	pouštění draka	žlutá	zlatá kopule	velké množství
různobarevné kabáty			pes		modrá	Izrael	
pokrývky uší			kopec		fialová		
červené kraťasy							

Anna							
ODĚV	LIDSKÁ ČINNOST	LÉTAJÍCÍ DRAK	KRAJINA	ROČNÍ OBDOBÍ	BARVA	DŮM	LIDÉ
baroko	valení se po zemi	poznáme podle něj, co je za roční období	drak	jaro/léto	nepříliš barevný	kulatá střecha/kopule	muži
	opilectví		strom	možná podzim-pouštění draka	šedé	hranatý dům	ženy
	vzhlížení k muži uprostřed obrazu		kámen			není v Česku	
			budova				
			pes				

- Rychlost, pára, déšť

Rosalie			
POCIT	KRAJINA	BAREVNÉ KOMBINACE	VLAK
velká zima	most	červená	jede po mostě
větrno	motýl	hnědá	
	nebe	smíchané dohromady	
	vlak	žlutá	
	voda		

Angelo			
POCIT	KRAJINA	BAREVNÉ KOMBINACE	VLAK
bombardování	letadlo	bílá	dům s kouřícím komínem
potřeba získat suroviny	loď	černá	
rozmazání	most	hnědá	
válka		modrá	
		žlutá	

Ilana			
POCIT	KRAJINA	BAREVNÉ KOMBINACE	VLAK
nerealistické	bez lidí	bílá vše zakrývá	jede po mostě
představa snu	dva mosty	málo barev	
vše zahalené v mlze	hory	modrá	
	mlha	oranžová	
	oceán	žlutá	
	pláž		
	vlak		
	zátoka		

Cyril			
POCIT	KRAJINA	BAREVNÉ KOMBINACE	VLAK
ušpinění	dva mosty	málo barev	
rozmazání	koleje		
	malé stromy		
	mraky na nebi		
	vlak		

Ema			
POCIT	KRAJINA	BAREVNÉ KOMBINACE	VLAK
Slunce zanechává stopu na obloze	mosty	více prosvětlená dolní část obrazu	jede po mostě
vlny se snaží zbortit most	vlak		parní vlak
vše zahalené do páry	voda		
zapálený oheň			

- Turecká lázeň

Rosalie				
NAHOTA	BAREVNOST	PROSTOR/ PROSTŘEDÍ	CHUDOBA/ BOHATSTVÍ	ŽENY/ČINNOST
ženy bez oblečení	černá, šedá, béžová, modrá	dům	bohatství-vlastní dům	diskutují
prsa	málo barev	koberec		jdou se koupat
ve středověku	tmavé barvy			nahé
zadky				pijí čaj
				sedí na kanapi
				tančí

Angelo				
NAHOTA	BAREVNOST	PROSTOR/ PROSTŘEDÍ	CHUDOBA/ BOHATSTVÍ	ŽENY
nahé ženy	tmavá barva	dům	chudoba	prostitutky
malá prsa	kontrast- světlé ženy/tmavá místnost	dveře	nemají kde bydlet	čekají na vyzvednutí
velká prsa	přirozená barva těla	tapeta	prostitutky	hrají na hudební nástroj
		váza		nahé
				odpočívají
				pijí čaj
				sedí na koberci
				tančí

Ilana				
NAHOTA	BAREVNOST	PROSTOR/ PROSTŘEDÍ	CHUDOBA/ BOHATSTVÍ	ŽENY
nahé ženy	kontrast- světlé ženy/tmavá místnost	dům	chudoba	opírají se jedna o druhou
	přirozená barva těla	jedna místnost	neměly na oblečení	hrají na hudební nástroj
	tmavá barva	koberec		nahé
		váza		pózuji nahé pro malíře-peníze na živobytí
				šátek na hlavě

Cyril				
NAHOTA	BAREVNOST	PROSTOR/ PROSTŘEDÍ	CHUDOBA/ BOHATSTVÍ	ŽENY
ženy bez oblečení	kontrast- světlé ženy/tmavá místnost	dům	bohatství	hrají na hudební nástroj
jiná doba	tmavé	dveře	korále na krku	komunikují
		koberec		nahé
		tmavé		oslavují
		váza		pijí čaj
				tančí

Ema				
NAHOTA	BAREVNOST	PROSTOR/ PROSTŘEDÍ	CHUDOBA/ BOHATSTVÍ	ŽENY
nahé ženy	tmavé pozadí	malé okno	nelze určit	hra na hudební nástroj
jiná doba-tak byli lidé zobrazování		malý bazén		jdou se koupat
		termální lázně		jedné ženě stéká voda po noze
				leží
				nahé
				prochází se

Michala				
NAHOTA	BAREVNOST	PROSTOR/ PROSTŘEDÍ	CHUDOBA/ BOHATSTVÍ	ŽENY
nahé ženy	modro-bílé	klášter	chudoba-nahota	hrají na kytaru
sto let před Kristem	oranžovo-bílo- hnědé	vězení		leží na polštářích
zvyk				nahé
				snídají
				šátek na hlavě

Petr N.				
NAHOTA	BAREVNOST	PROSTOR/ PROSTŘEDÍ	CHUDOBA/ BOHATSTVÍ	ŽENY
nahé ženy	kontrast zadní a přední části	dům		přehlídka nahých těl
		tmavé zdi		nahé
				povalují se
				sedí
				tlusté
Tereza				
NAHOTA	BAREVNOST	PROSTOR/ PROSTŘEDÍ	CHUDOBA/ BOHATSTVÍ	ŽENY
nahé ženy	smutné	místnost bez oken	bohatství	ručník na hlavě
sprosté	tmavé	místnost s vířivkou	náušnice, náhrdelníky, korunky ve vlasech	nahé
		vězení		

Petr M.				
NAHOTA	BAREVNOST	PROSTOR/ PROSTŘEDÍ	CHUDOBA/ BOHATSTVÍ	ŽENY
nahé ženy	málo barev	dům	bohatství	tlusté
	temné	dveře	tlusté ženy-dostatek jídla	jdou se koupat
	tmavé			leží
				nahé
				nudí se
				relaxují
Anna				
NAHOTA	BAREVNOST	PROSTOR/ PROSTŘEDÍ	CHUDOBA/ BOHATSTVÍ	ŽENY
nahé ženy	kontrast světlé ženy/tmavá místnost	harém	chudoba-vydělávají si tím na živobytí	baculaté ženy
břicho	studené barvy			baví se
prsa				hrají na kytaru
				nahé
				odlišné od současných žen
				ruce za hlavou

- Abrazo Amoroso

Rosalie									
MATKA ZEMĚ	UNIVERZUM	MĚSÍC/SLUNCE	OKO	ŽENA	MUŽ	PES	ROSTLINY	DEN/NOC	RUCE
zelená socha	obličej	vodní planeta/Mars	nějaká věc na hlavě muže	plačící paní	přichází z Marsu	zkroucený pes	obklopují psa	noc	ruka sirény
drží muže v náručí	Měsíc/Bůh	noční planeta/naše planeta		drží dítě/svého muže v náručí	mimozemšťan- má na hlavě nějakou věc			v tmavé části noční planeta	ruka dítěte
				královna	král			ve vodě planeta	rostou z nich kořeny
								voda	zelená ruka na straně Marsu
									hnědá ruka na straně naší planety

Angelo									
MATKA ZEMĚ	UNIVERZUM	MĚSÍC/SLUNCE	OKO	ŽENA	MUŽ	PES	ROSTLINY	DEN/NOC	RUCE
žena rostlin	obličej	planety	něco na hlavě muže	matka muže	nahý člověk	myš	nejdůležitější na obraze	černá/žlutá barva	jsou důležité
má na těle strom	bez těla				dítě ženy		je jich velké množství		podpírají všechny rostliny
vlasý připomínají rostliny	velké ruce				má něco na hlavě		jsou všude, kolem všeho		rostou z nich kořeny
zelená barva									
Matka příroda									
představuje malířku									
				tančí					

Ilana									
MATKA ZEMĚ	UNIVERZUM	MĚSÍC/SLUNCE	OKO	ŽENA	MUŽ	PES	ROSTLINY	DEN/NOC	RUCE
zelená postava	postava z vesmíru		díra v čele muže	paní	chudá postava	zvíře	mořské rostliny	noc s mraky	omotané kolem obrazu
sedí rovně	duch			reálná postava	reálná postava	reálná postava	kaktusy	moře	vyrůstají z nich kořeny
země	Bůh			drží v náruči muže/dítě	krvácí			tmavé/světlé	nevíme komu patří
na těle má strom	nejdůležitější na obraze- vše drží v ruce				je na tom zle-díra v hlavě				respektují rozdělení obrazu na dvě různé části- světlá/tmavá ruka (část)
jemná, pokrytá mechem					manžel/dítě ženy				
drží muže					hutný, velká hlava				

Cyril									
MATKA ZEMĚ	UNIVERZUM	MĚSÍC/SLUNCE	OKO	ŽENA	MUŽ	PES	ROSTLINY	DEN/NOC	RUCE
socha	obličej	Slunce-den	černá věc na hlavě muže	dívka	podpíraný sochou a dívkou	pes	z jiné planety	rozdělené nebe	vyrůstají z nich kořeny
podpírá muže	maska v nebi	Měsíc-noc	asi zvíře	červené šaty	spí	spí na zelené a hnědé ruce		den	vycházejí ze sochy
nahá	má zelenou a hnědou ruku			cítí se dobře s mužem-láska	bílý			noc	
zelené vlasy	maska dne a noci			smutek z jeho nemoci	nahý				
	drží vše v rukou				nemocný				
					má černou věc na hlavě.zvíře				

Ema									
MATKA ZEMĚ	UNIVERZUM	MĚSÍC/SLUNCE	OKO	ŽENA	MUŽ	PES	ROSTLINY	DEN/NOC	RUCE
Země	Bůh	Měsíc	díra v hlavě muže	Indka	Ind	zvíře	vegetace	den	
drží v náručí muže a ženu	vše objímá	Slunce		žádné emoce	mrtvý		suchá oblast	noc	
	nejdůležitější na obraze			drží muže	díra v hlavě		kuktusy		
				okolo rukou oheň	vyvalené oči		teplé kraje		
				cítí se jako muž	nevypadá dobře				
				ženské rysy-to, jak drží muže					

Michala									
MATKA ZEMĚ	UNIVERZUM	MĚSÍC/SLUNCE	OKO	ŽENA	MUŽ	PES	ROSTLINY	DEN/NOC	RUCE
zelená paní	tvář na zelené straně obrazu	žlutý míč/koule	díra v hlavě muže po střelbě	černovlasá paní	postřelen do hlavy	myš	zelené květiny	zelená část	hnědá ruka z tmavé části
rostou na ní kytky	medúza			má bílý oblek	bratr ženy		kaktusy	hnědá část	zelená ruka ze světlé části
muž se ženou jsou její děti				sestra muže	umírá				
kojí je-na prsu má bradavku s mlékem				drží muže v náručí					
nejdůležitější na obraze-matka				utěšuje muže					
vše drží v rukou									
stará se o dceru a syna									
je nejvíce vidět									

Tereza									
MATKA ZEMĚ	UNIVERZUM	MĚSÍC/SLUNCE	OKO	ŽENA	MUŽ	PES	ROSTLINY	DEN/NOC	RUCE
socha	stín	Slunce		barevná	nahý	myš	kaktusy		velké
vlasý spletené do copánků	zahalený	Měsíc		černé dlouhé vlasý	smutný				rostou z nich kořeny
zelená	velké oči			červené dlouhé šaty	černé vlasý				zelená ruka ze světlé části
na těle jí roste strom	nevýrazné rysy			drží muže	držen ženou a sochou				hnědá ruka z tmavé části
drží muže a ženu	bohyně			veselá (podle barev)	v ruce má květinu				nejdůležitější na obraze-vše drží
smutný obličej					dítě ženy				

Petr N.									
MATKA ZEMĚ	UNIVERZUM	MĚSÍC/SLUNCE	OKO	ŽENA	MUŽ	PES	ROSTLINY	DEN/NOC	RUCE
socha	zelený rozmazaný obličej	dvě koule	díra po střelbě na hlavě muže	v náručí drží nahého muže	nahý	pes	jiné rostliny než u nás		hnědá velká ruka
bohyně lásky-drží muže a ženu	nemá funkci	menší Měsíc		manželka	manžel ženy		poušť		zelená velká ruka
nemá k nim žádný vztah		větší Slunce		dlouhé vlasý	má díru po střelbě na čele				důležité
				velká	umírá				
				smutná-umírá jí muž					
				společně s mužem nejdůležitější postava na obraze-poslední pár na světě					

Petr M.									
MATKA ZEMĚ	UNIVERZUM	MĚSÍC/SLUNCE	OKO	ŽENA	MUŽ	PES	ROSTLINY	DEN/NOC	RUCE
socha ženy	maska	Měsíc	velké oko na čele muže	drží muže	má oko na čele-možná je Bůh	mýval	velké množství	den-bílá strana	ze tmy černá ruka
široké vlasy	jen kus obličeje	Slunce/asteroid		černé dlouhé vlasy	nahý		teplé kraje-Afrika	noc-černá strana	ze dne bílá ruka
dívá se na ženu	bílá, bílé oči			červené triko,rty	krátké vlasy				drží muže a ženu
zelená	bohyně			miluje muže	nešťastný				
strážkyně muže a ženy- drží je				společně s mužem jsou nejdůležitější na obraze-uprostřed	není mu dobře-drží se za břicho				

Anna									
MATKA ZEMĚ	UNIVERZUM	MĚSÍC/SLUNCE	OKO	ŽENA	MUŽ	PES	ROSTLINY	DEN/NOC	RUCE
zelená žena	obličej	planety	oko na čele muže	matka muže	dítě	kočka/pes	les		drží ženu a muže
ochranitelka	bohyně	Slunce			má oko na čele		jiná země		zelená ruka patří k obličej
drží dítě/muže	dohlíží na vše				nemocný		Indie-podle červené barvy		tmavá ruka patří neznámému
důležitá role-pomáhá ženě s mužem	dává rady zelené ženě				nespokojený				
vede muže se ženou na cestu, aby muž něco dokázal	nejdůležitější role								
	vše vede								

